

CAMPINIA

12e jaargang, nr. 45

april 1982

Redactie : Streekarchief Zuid-Oost Brabant, Rayondepot Oirschot
Postbus 144, 5688 ZJ Oirschot
tel. 04997 - 5245

De prijs van een abonnement bedraagt f 16,-- per jaar, bij vooruitbetaling te voldoen op postgirorekening 63.51.15 van het Streekarchief Zuid-Oost Brabant te Eindhoven, onder vermelding van "Campinia".

De prijs van losse nummers bedraagt f 4,-- per stuk. Ook nummers van voorgaande jaargangen zijn nog in beperkte aantallen bij de redactie te verkrijgen.

Indien opzegging niet schriftelijk is medegedeeld vóór 1 december van het lopende jaar, wordt het abonnement automatisch met één jaar verlengd.

Copyright : Streekarchief Zuid-Oost Brabant.

Type- en drukwerk : Maras Drukkerij, Middelsteers.

Toestemming tot overname van artikelen of gedeelten daaruit dient schriftelijk aangevraagd te worden bij de redactie.

ISSN 0166 - 6959

Omslag : gedeelte uit de kaart Ducatus Brabantiae
van Jacob van Deventer, uit 1558.

INHOUD

I.	Onderzoek naar de plaats van kasteel "den Boonberg" te Oerle door Jacq. F.C.M. Bijnen	blz. 53
II.	Oirschotse zoen-accorden door J. Lijten, m.m.v. L.van der Mierden A. Zoenen wegens doodslag	62
III.	Stamlijst Smetsers door N. van Cuijck	87
IV.	De vrijwillige rechtspraak in de dingbank zeelst- veldhoven-Blaarthem (vervolg)	91
V.	De Brabantse poffers en mutsen door Toke van de Ven-Lommers	99

I. ONDERZOEK NAAR DE PLAATS VAN KASTEEL "DEN BOONBERG"

TE OERLE

door Jacq. F.C.M. Bijnen

In oktober 1981 vond een eerste archeologisch onderzoek plaats nabij en ten noorden van het R.K. kerkgebouw te Oerle. In dit voor toekomstige bewoning bouwrijp gemaakte gebiedje werd gezocht naar sporen van een vroegere bewoning, in het bijzonder naar resten van een kasteel, oudtijds genaamd "den Boonberg".

AANLEIDING

De direkte aanleiding tot deze verkenning was een, in februari 1981, tijdens graafwerkzaamheden voor de bouw van enkele woonhuizen, naar boven gebrachte eikenhouten put. Een C14 datering, uitgevoerd door de Rijksuniversiteit te Groningen, op een houtmonster van deze put, gaf een historische datering tussen A.D. 970 en 1020(1). Deze bodemvondst met z'n datering was een onweerstaanbare prikkel om, voordat de reeds aangevangen bebouwing alle eventuele sporen zou uitwissen, serieus te zoeken naar resten van een steeds weer in de geschiedschrijving opdoemende voorname bewoning van Oerle, vooral van kasteel den Boonberg.

HISTORISCHE GEGEVENS

Van oudsher wordt Oerle verdeeld in Zand-Oerle en Kerk-Oerle. De benaming Zand-Oerle werd er aan gegeven wegens de daar aanwezige schrale, zanderige en onvruchtbare gronden. Kerk-Oerle dankt zijn naam aan het daar staande kerkgebouw. Dit kerkgebouw dateert ten minste uit het begin van de 13e eeuw. Dat kunnen we opmaken uit de vroegste, nog bewaard gebleven, archiefstukken over Oerle.

Deze dateren uit het midden van die eeuw en maken melding van de overdracht van een patronaatsrecht, dat was verbonden aan de kerk van Oerle (2).

Op 9 juli 1249 heeft Berta van Oerle het halve patronaatsrecht dat zij in de kerk van Oerle bezat, afgestaan aan het klooster van Postel (Camps 1979:313). En tussen 28 april en 10 mei 1250 doen Godfried Curteribbe en Johannes van Deurne afstand van hun deel in het patronaatsrecht van de kerk van Oerle, ten behoeve van de abdij van Floreffe (Camps 1979:314, 315, 321).

De direkte omgeving van dit kerkgebouw moet worden gekoppeld aan de plaats van het gezochte kasteel. Dit is op te maken uit de hiernavol-

gende gegevens:

a. Archief

In een oorkonde gedateerd 1 juli 1281 lezen we over een geschil tussen de meester van het Postelse huis enerzijds en de investiet van de kerk van Oerle en het dorp Oerle anderzijds. Dit geschil gaat over de bomen bij de gracht rond het kerkhof, over een schuur en over een cijns (Camps 1979: 469).

Opmerking: Deze gracht rond het kerkhof heeft bestaan tot in het begin van deze eeuw.

h. Literatuur.

De oudste beschrijving over Oerle, een in het. Latijn gesteld werk van J.B. Gramaye, uitgegeven in 1610, maakt melding van een vrouwe Clementine die haar kasteel heeft overgedragen aan het klooster van Postel. Zij wordt hier ook de stichteres van de parochie genoemd. Betreffende de ligging van het kasteel deelt Gramaye mede:

"Aan de linkerkant van de kerk zijn hoekige torentjes en rondom lopen brede en diepe grachten. Over de ingang lag vroeger een brug, hiervan zijn de fundamenten nog over. Dit zijn alle restanten van het kasteel. Een bijna midden uit het water opgaande plaats, waarvan ik weet dat het den Boenberg genoemd wordt, kan de plaats zijn geweest van dat kasteel." (Gramaye 1610: 98-100) (3).

Opmerking: Als bron van de genoemde rh! -'Ping door vrouwe Clementina aan Postel geeft Gramaye een oorkonde op uit Floreffe. Het jaartal van deze akte wordt door hem letterlijk als gegeven (zonder verder commentaar). Wel is aannemelijk dat aan deze schenking het eerder vermelde patronaatsrecht was verbonden.

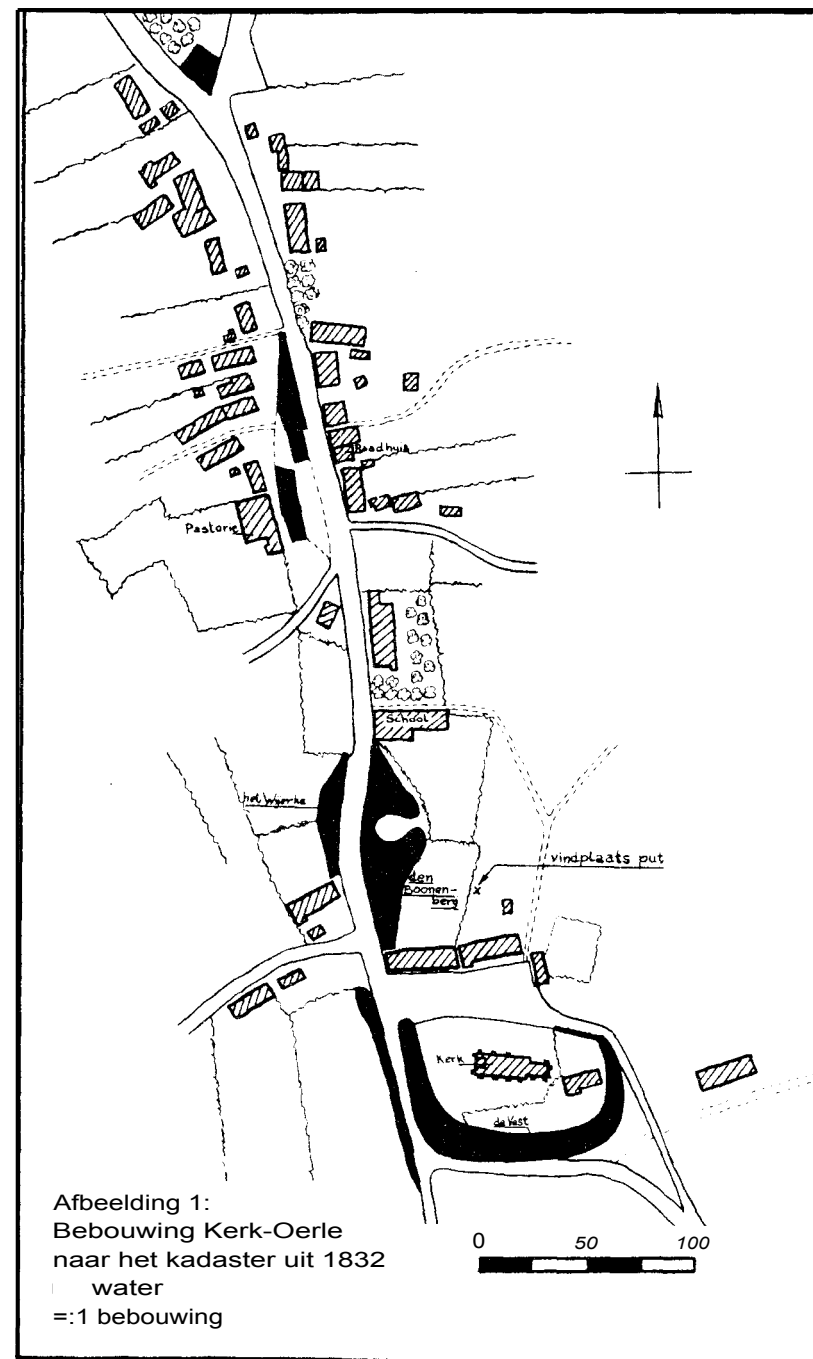
c. Kadaster

Een derde tastbare ondersteuning voor de plaats van dit kasteel geeft de minuutkaart van het kadaster uit 1832. Hierop zien we het kerkgebouw met kerkhof aan drie zijden ingesloten door een gracht, met even noordwaarts een bijna midden uit het water opgaande plek grond met een doorsnede van circa 15 meter (zie afbeelding 1).

d. Mondelinge overlevering

De onder c. genoemde bijna midden in het water liggende plek grond is bij oudere Oerlenaren nog bekend als den Boenberg. De gracht bij de kerk noemde men de Vest en het water tegenover den Boenberg heette het Wijerke (4).

Opmerking: Na 1832 zijn deze wateren stukje bij beetje gedempt. De Boenberg was in 1907 geheel verdwenen wegens bebouwing en de gracht

Afbeelding 1:
Bebouwing Kerk-Oerle
naar het kadaster uit 1832
| water
|=1 bebouwing

bij de kerk in 1911 na uitbreiding van het kerkhof en de sloop van het toenmalige kerkgebouw.

Uit de hiervoor aangehaalde gegevens is het duidelijk in welk gebied we moeten zoeken naar restanten van een eventueel kasteel. De bronnen over het kasteel zelf zijn echter schaars. Zoals eerder vermeld werd de oudste bron gevonden in het boek van Gramaye uit 1610. Er zouden toen nog fundamente van een brug te zien zijn. Een volgende aanwijzing hierover vinden we in een werk van J. van Oudenhoven uit 1670. In een passage over de beschrijving van Oerle lezen we o.a.:

"Dat den toeganck (van een Casteel) een Brugge gehadt heeft, daer de schraghen noch voor eenighe jaeren gheweest zijn" (Van Oudenhoven 1670: 57,58).

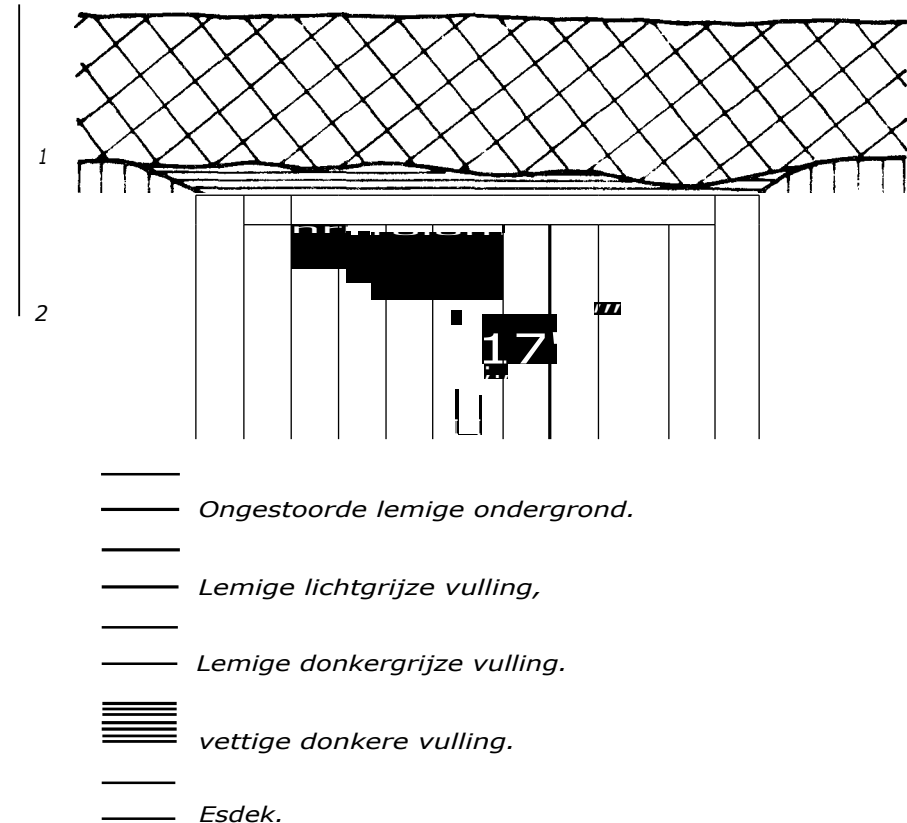
Voor alle andere door hem vermelde feiten haalt van Oudenhoven als bron het werk van Gramaye aan. Als beide schrijvers werkelijk in Oerle zijn geweest, dan kunnen we er van uitgaan dat de laatste restanten van het kasteel den Boonberg zijn verdwenen tussen 1610 en 1670. In alle later uitgebrachte beschrijvingen van Oerle, zoals die van Hanewinkel (1803), Coppens (1843), Van der Aa (1847), Schutjes (1876), Rijken (1934/1977), en van Velthoven (1949), worden met betrekking tot dit onderwerp geen nieuwe feiten toegevoegd. Alle voornoemde auteurs steunen, direkt of indirekt, in hun mededelingen hierover op het werk van Gramaye en/of van Oudenhoven.

De door Gramaye aangehaalde schenkingscoiikunde uit Floreffe van het jaar ... werd tot op heden niet gevonden (5).

RESULTATEN ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK

Zoals reeds vermeld was de direkte aanleiding tot een archeologisch onderzoek naar sporen van een kasteel, de vondst en datering van een boomstamput. Dit uitgevoerde onderzoek had het karakter van een verkenning en vond plaats in enkele bouwterreintjes gelegen in de direkte omgeving, ten noordoosten en noordwesten, van de vindplaats van de put (6). Hier werd een negental proefsleuven gegraven en onderzocht. De meest opmerkelijke vondst bestond uit een deel van een gracht. De ligging hiervan was tot heden niet bekend. Over een lengte van ongeveer 25 meter werd dit grachtstuk opgelegd en doorzocht. Verder werd het profiel ingemeten. De bodem hiervan ligt op 2,5 meter onder het maaiveld en de breedte is circa 4 meter (zie figuur 2).

De vulling bestaat uit drie duidelijk van elkaar te onderscheiden lagen. Hieruit valt op te maken dat de gracht in verschillende tijdsfasen is gedempt. In het onderzochte gedeelte werden ruim honderd aardewerkscherpen gevonden en voorts een grote hoeveelheid ijzerslakken, stukken van

Afbeelding 2: Profiel van de gracht.

een maalsteen van basaltlava, enkele brokken tufsteen, fragmenten van paardenkiezen, brokken hutteleem en een fragment van een slijpsteen. Het verschil in lagen van de vulling in de gracht bleek, na onderzoek van het hierin gevonden scherfmateriaal, ook te gelden voor de ouderdom van deze vondsten. De aardwerkscherven uit de onderste laag, laag I, bestaan uitsluitend uit Andenne- en Pingsdorfer aardewerk. Deze kunnen worden gedateerd in de tweede helft van de twaalfde eeuw. De aardwerkscherven uit laag II bestaan uit zacht en grijs aardewerk (met mogelijk hieronder zgn. Elmpster aardewerk), vroeg en later steengoed. Zij worden gedateerd in het begin van de 13e tot in het begin van de 15e eeuw. Door middel van een aantal grondboringen en mondelinge mededelingen betreffende vroegere waarnemingen van omwonenden, werd het verdere verloop van de gracht gereconstrueerd. Deze reconstructie werd verder aangevuld met de kadastrale gegevens uit 1832 (zie figuur 3). Uit deze reconstructie blijkt dat het geheel een terrein weergeeft met een oppervlakte van circa 11.000 vierkante meter. De put is afkomstig uit het omgrachte terrein, ook de kerk bevindt zich binnen de grachten. Verder werd door middel van grondboringen een onderzoek ingesteld in het terrein van het vroegere water den Boonenberg. Ook hier bleek de grond tot een diepte van 2 tot 2,5 meter verstoord. Helaas is een onderzoek op de plaats van het vroegere "schiereilandje" niet mogelijk omdat juist op deze plek een woonhuis staat.

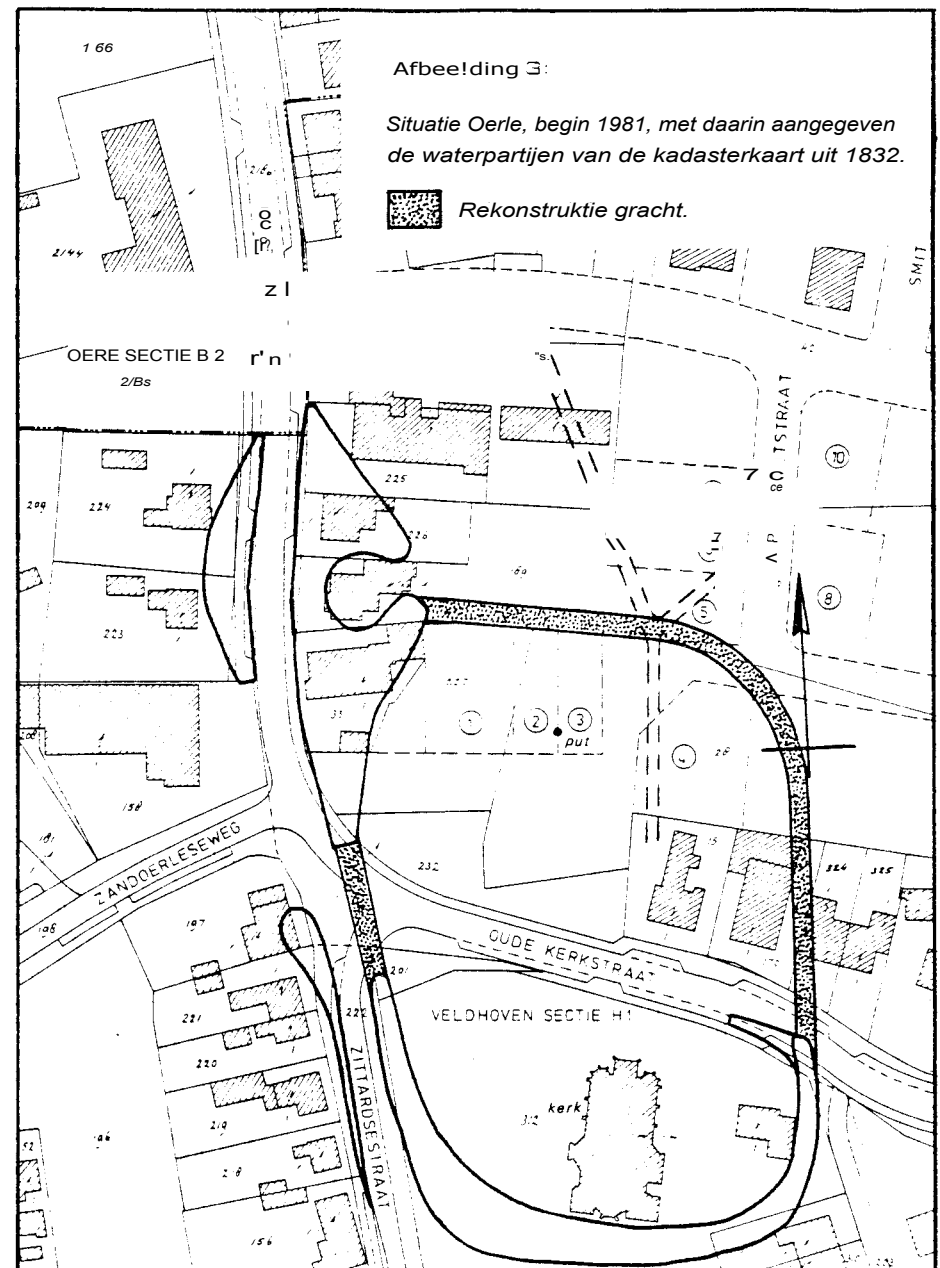
CONCLUSIES

Na inventarisatie van de in dit archeologisch onderzoek opgedane vondsten blijkt dat in de kern van Oerle vanaf in de 12e eeuw tot in de 15e eeuw een omgracht terrein is geweest. Het gevonden scherfmateriaal duidt op bewoning in die periode. De C14 datering van de put wijst op een nog vroegere bewoning, omstreeks het eind van de tiende eeuw. Ook het vroegere water met daarin de bijna ronde plek grond moet nader worden onderzocht, vanwege zijn niet geringe diepte.

Het verband tussen de gevonden gracht en een eventueel kasteel is echter nog niet duidelijk, temeer omdat er van dit eventueel kasteel zelf niets werd aangetroffen. Bouwkundige gegevens uit die tijd geven voor een bewoning zoals wij die zoeken, meestal een rond of vierkant bouwsel van gering grondoppervlak.

De meest waarschijnlijke plek wijst op het ronde gedeelte in het water van den Boonenberg.

Niet te verwaarlozen is echter het gebied binnen het omgracht gedeelte. Zeer binnenkort gaat de gemeente Veldhoven in een deel hiervan beginnen met de aanleg van een dorpsplein. van belang lijkt nu om uit te zien naar mogelijkheden en de gelegenheid om dit gedeelte, hoewel niet on-

middelrijk bedreigd, nog voor deze herbestrating te onderzoeken.

NOTEN:

- 1) Een beschrijving van deze put werd reeds elders gepubliceerd. (Bijnen 1981).
- 2) Patronaatsrecht is een privilege met de daarmee gepaard gaande verplichtingen, door de Kerk geschonken aan hen die kerk, kapel of beneficie gesticht hadden; dit recht is in sommige gevallen erfelijk. Mogelijk is in ons geval aan dit recht het bevestigingsrecht (van benoeming van een parochiegeestelijke) verbonden geweest. Voor Oerle is bekend dat de abdij van Floreffe en later die van Hostel dat recht, tot in 1839, hebben bezeten en uitgeoefend (Rijken 193⁴/1977: 124 e.v.; Schutjes 1976: 339).
- 3) Samengevatte vertaling uit het Latijn.
- 4) De Bont (1962: XXIV) noemt als wateren in de kom van Oerle: de Vest, den Boonenberg, het Wijerke, de Plaas en de Blaek. De eerste drie hebben we kunnen localiseren (zie afbeelding 1).
- 5) Zoals wel duidelijk zal zijn wordt het jaartal niet genoemd door Gramaye. Deze oorkonde wordt overigens ook niet door Camps (1979) genoemd.
- 6) Een verslag van dit onderzoek werd reeds elders gepubliceerd (Arts en Bijnen 1982).

LITERATUUR

- Aa, A.J. van der, 1847. Aardrijkskundig woordenboek der Nederlanden Goringchem.
- Arts, N. en Bijnen, J.F.C.M., 1982. Archeologisch en historisch onderzoek naar de vroegere Boonberg in Oerle (1981). In: Brabants Heem 34, pp 28-34.
- Bijnen, J.F.C.M., 1981. Verslag bodemvondst van een eind-tiende-eeuwse put in Oerle. In: Campinia I le jrg., pp 107-114.
- Bont, A.P. de, 1962. Dialekt van Kempenland. Meer in het bijzonder d'Oerse taol. I. Klank en vormleer. Assen.
- Camps, H.F.H., 1979. Oorkondenboek van Noord-Brabant tot 1312 j. De Meierij van 's-Hertogenbosch (met de heerlijkheid Gemert). 's-Gravenhage.

- Coppens, J.A., 1843. Nieuwe beschrijving van het Bisdom 's-Hertogenbosch.
- Gramaye, J.B., 1610. Taxandria; in qua antiquitates et decora reionum enz. Brussel.
- Hanewinkel, S., 1803. Geschied- en Aardrijkskundige Beschryving der Stad en Meierey van 's-Hertogenbosch. Nijmegen.
- Oudenhoven, J.van, 1670. Een Nieuwe ende Vermeerdere Beschrijvinge van de Meyerve van 's-Hertoghen-Bossche. 's-Hertoghen-Bossche.
- Rijken, C. en Bijnen, J.F.C.M., 1977. Oerle. Naar een artikelenreeks in de Sint-Jansklokken (1934-1938). Oerle.
- Schutjes, L.H.C., 1876. Geschiedenis van het Bisdom 's-Hertogenbosch. St. Michiels-Gestel.
- Velthoven, H.van, 1949. Noord-Brabant een gewest in opkomst. Tilburg.

II. OIRSCHOTSE ZOEN-ACCOORDEN

A. ZOENEN WEGENS DOODSLAG

door J.Lijten m.m.v. L.v.d. Mierden voor de transcripties.

Naar aanleiding van de publicatie van enkele zoenen in Oirschot werd mij van enige zijden gevraagd, of het niet mogelijk zou zijn, een volledige publicatie van alle Oirschotse zoen-accorden te verzorgen.¹⁾

Bij een eerste oriëntatie daaromtrent sloeg de schrik me echter om het hart, toen duidelijk werd, welk een enorm werk dit zou vragen. Bovendien staat levensgroot achter mij de zware urgentie, die men toegekend wil zien aan de inventarisatie van het oud archief van Oirschot, wat inderdaad een allerdringende noodzaak is. De mogelijkheid deed zich echter toch voor, toen collega van der Mierden bereid bleek het doorworstelen van de protocollen en het verzorgen van de transcripties op zich te nemen. Beter dan wie ook is hij - met zijn bijna twintigjarige ervaring in de Oirschotse archieven en de van hem bekende acribie - in staat, dit monnikenwerk tot een goed einde te brengen.

VERSCHILLENDE ZOEN-ACCOORDEN

Naast zoenen wegens moord en doodslag komen er in de Oirschotse protocollen vele zoenen in civiele zaken voor. Veruit de meeste daarvan komen niet voor publicatie in aanmerking, omdat zij oninteressant of duister zijn. Een enkele kan misschien in een later stadium gepubliceerd worden. Ook aangaande de zoenen wegens doodslag is het niet de bedoeling van alle de transcripties te publiceren. Het zou een te langdradig verhaal worden.

EERDERE PUBLICATIES

Bovendien zijn verscheidene Oirschotse zoen-accorden wegens doodslag reeds - geheel of gedeeltelijk - gepubliceerd door A.v.Sasse van Ysselt in Taxandria.²⁾ waarom v.Sasse van Ysselt het zoen-accoord van 1520 "het oudste in de protocollen voorkomende"³⁾ noemt, is mij een raadsel, immers ook de oudere Oirschotse protocollen, waarin vele zoenen voorkomen, moeten hem bekend geweest zijn.

Daarnaast heeft A.v.d. Meulen in Campinia een overzicht gegeven van de slachtoffers en daders van doodslagen, waarover een zoen-accoord gesloten is, van 1531 tot 1632, waarbij helaas enkele fouten zijn geslopen.⁴⁾ Daarbij publiceerde hij ook de zoen van 1531, die v.Sasse van Ysselt reeds gepubliceerd had.⁵⁾

DE OPZET VAN DEZE PUBLICATIE

De bedoeling is, om van de oudst-bekende zoen-accorden enkele volledige transcripties te publiceren, gevolgd door een samenvatting met commentaar. Later zal dan alleen een samenvatting met eventueel enig commentaar geplaatst worden van alle bekende zoen-accorden wegens doodslag. Wanneer er nog bijzonder interessante of belangrijke akten voorkomen, kunnen die eventueel volledig worden weergegeven.

Aan het einde van de serie, die naar verwachting uit ongeveer honderd zoen-accorden zal bestaan, zal getracht worden een inzicht te geven in de ontwikkeling van de verschillende elementen, die in deze accorden voorkomen.

Voor algemene opmerkingen omtrent zoen-accorden zij verwezen naar de publicatie in Campinia jrg.XI, blz. 121; voor een oriëntatie in de Oirschotse schepenprotocollen naar de publicatie in het vorige nummer van Campinia, die als een inleiding op deze is te beschouwen.

NOTEN :

- 1) Campinia jrg. 11 (1981), nr.43, blz. 121.
- 2) A.v.Sasse van Ysselt. Enige zoenbrieven, in Taxandria jrg. VIII (1901), blz. 255 - 261: zoenen uit de jaren 1520 en 1531; blz. 301 - 314: zoenen uit de jaren 1536, 1537, 1539, 1538, 1557, 1558, 1594, 1597.
- 3) v.Sasse van Ysselt, a.w. blz. 256.
- 4) A.v.d. Meulen, Honderd jaar doodslag en verzoening te Oirschot en Best, in Campinia jrg. 9 (1979), blz. 43 - 47. Op meerdere plaatsen noemt hij twee slachtoffers terwijl er in feite meer één is; ook noemt hij een enkele maal twee moordenaars, waar er in feite slechts één is.
- 5) v.Sasse van Ysselt, a.w. blz. 258 - 261.

Nr. 1

1464 okt. 16

ZOEN-ACCOORD VOOR MOORD OP LOUIS JANSZOOM VAN GELDROEP.

R.A.N.B. Rechterlijk Archief Oirschot, R.A. 122. Protocol van het jaar 1468. fol. 3.

Opten XVI^{ten} dach der maent octobris in den jaer van LXIII. Item soe is geraempt eenen minlyken dach tusschen vrienden ende maghen van beyden partijen, te weten ter eenre zyden Philips en Gevert, kynderen

wilneer Jans van Geldrop met hoeren vrienden, ten anderen zyden wouter van den Dyck met syne kynderen, ende hebben hon verbonden voer hon ende voer die hon ende voer allen dieghene, die daer aen cleven moghen aen bey die zyden, op soen ende op soen te brueken ende op soene recht alsulken seggen te houden, als acht goede mans seggen ende eendrachtelyc vutspreken sullen als van den doot ende misdaet, die Ghysbrecht Wouterssoen vanden Dyck gedaen heeft als aen Louysen Janessoen van Geldrop saliger gedachten voerscreven, te weten her Jan van Geldrop, canonic tot Oerschot, Henric van Eyck, baiiu van Doldermonde, Bertholomeeus die Mombar ende Daneel van Vlierden, als mannen ende seggeren van den dooden voerscreven, ende heer Vranck van Boort, deken, ende her wencelyn van Petershem, canonic tot Oerscot, her Jordan Ansems, persoon van wyn, ende wilhem Everaerts, scouthet myns jonckeren van Myrrode tot Oerscot.

Soe is dit onser voerscreven goederms seggen ende vutspraecken:

In den yersten, dat die voerscreven wouter met synen soenen voerscreven op hon knyen vallen sullen ende bidden den voerscreven gebruederen ende de magen ende vrienden van den doden, dat sy hem die doot ende misdaet vergheven willen om Gods wil, die Ghysbrecht Wouterssoen gedaen heeft, datwelck sy deden ende gedaen hebben. Voert meer soe sullen wouter ende syn soen voerscreven ter beternissen, Goede ter eeren, der sielen ter lavenissen, den vrienden ende den magen zielmissen ende kloestergewinne doen, soe dat behoert, ende drie dertichste doen doen tot Oerscot in der kercken binnen XVII weken nae datum des briefs ende daer goet bethoen ende bewys af doen, dat dit gesciet is.

Voert meer soe sal wouter met synen vier soenen voerscreven in der kercken tot Sente Peters tot Oerscot brengen <sal>, elc voer syn hoet, een wassen kersse, wegende elc een pont.

Voert meer soe sal wouter voerscreven met synen soenen voerscreven betalen binnen drie (maal) seventien weken nae datum des briefs tot drie termynen hondert gulden, x stuvers voer elcken gulden, t' Oerscot in der kercken op Sente-Jorys-altaer aen handen heren Philips, hoers oems, ende Dirck Goessens van Ghevarts wegen ende aen handen Philipsen als van syne payment.

Voert meer soe sal men betalen aen handen heren Philipsen ende Dircen voerscreven tot behoeff der kynderen natuerlec Louys voerscreven den deren termyn in den beloep dat die ander twee termynen steen, by alsoe dat dat kynt, dat noch niet geboeren en is ende daer Goyarts dochter van der Vloten swaer af is, gelyc metten anderen deylen sal in den termyn voerscreven, met voerwarden, oft enich van den kynderen Louys voerscreven aflivich woerden binnen hunnen mundigen jaeren, soe sal 't gedeelt van denghenen, die sterft, sterven op die levende, gelyc te deylen ende of

sy allen storven binnen honnen mundigen dagen, soe sal die somme heel ende al comen op die wittige naest Louys voerscreven ende van desen les-ten termyn den kynderen aenclevende, soe sal her Philips ende Dirc voerscreven den bruederen Louys voerscreven goet bewys ende rekeninge doen ende dat voertkeeren ten meesten profyt ende orbor der kynderen voerscreven.

Item noch soe sal wouter voerscreven met synen soenen voerscreven doen ter beteringen den vrienden Louys als voerscreven vyf bevarden ten Heyligen Bloede die wy seggeren taxeren voer XIII Rynsgulden van den wekken XIII Rynsgulden heffen sal Jan Hoec, brueder Louys voerscreven, bastart, IIII Rynsgulden.

Item voer den cost die gedaen is tot wouters van den velde ende tot Philips voerscreven tot wouters II Rynsgulden ende tot Philips I Rynsgulden. Item den meester I Rynsgulden, item den clerc t Rynsgulden ende let Rynsgulden voer den craem; item den schouthet voer cost, dien hy daerop gedaen heeft ende die scepenen daerop verteert hebben, 1.1 Rynsgulden.

Item voert soe eest voerwarde, oft Ghysbrecht Wouterssoen voerscreven die misdedige te synen sunen queem ende ongehaft onder dat volc verkeerde, dat hy niet comen en sal in gheen herberge, daer Philips of Gheesbrecht is binnen Oerscot ende, of hyer in waer, een plaets maeken.

Ende dat als voerscreven is, is ons allinge vutspraeck, behoudelyc, of enich twist of duysternisse hierin viel, behouwen wy seggeren voerscreven ons alnoch verclaeren metten mesten gwolcht van seggeren.

Item soe sullen wouter ende syn soen betalen dese XIII Rynsgulden voerscreven binnen eenre maent nae datum des briefs ende, soe wes iest, dat daer oversciet van den XIII Rynsgulden voerscreven, dat sullen die seggeren voerscreven keeren daer hon dat goetduncken sal ende al ter soenen rech (t).

(Wilhem van) Catwijk, Claes (Thomaes van Oudenhoven), (Henric van) Onstaden, (Henric van den) Snepscoet, (Diederic Arts van) waelwyck (ook genoemd: Dirc van Ellaer).

R.A.N.B., R.A. 122 A Protokol van het jaar 1465 fol 13 vo

Dat comen is wouter van den Dick ende heeft geleet voer ons scepenen goet tyts dat derdel van hondert goede gulden, x stuvers voer den gulden, die welc hy geloeft heeft te betalen op soen ende op soen breeck binnen XVII weken ter soenen recht soe hy dat beloeft had met synen vier soenen die te betalen in der kercken tot Oerscot op Sente-Jorys-altaer aen handen her Philips van Geldrop, hoirs oems, priester, ende aen handen Dirc Goessens van Ghevarts wegen, des doden bruers, den yersten termyn voergenoemd.

In kennisse der waerheydt dat dit aldus gesciet is soe hebben wy scepenen etc.

Datum op ten anderen dach februario.

Coram Geryt Huyskens, Heerbeek, testes.

Dat comen is Wouter voerscreven ende heeft geleet voer ons scepenen goets tyts dat ander derdel van hondert goede gulden, x stuvers voer den gulden, aen handen Philips voerscreven in allen manieren als boven voer zyn gedeelt.

Datum XII dage in mey.

Coram Heerbeek, Heyn Meeus, testes.

Dat comen is Wouter voerscreven ende heeft geleet den derden termyn ende den lesten aen handen her Philips ende Dirc voerscreven in den selven payment als boven tot behoef Louys des doeden kynderen natuerlyc, ut forma.

Datum IIII dage septembris.

Coram Huyskens, Heerbeek, testes.

(Deze schepenen zijn : Jan van Heerbeek, Gheerart Mathijszoen Huyskens, Henric Meeus die Grom.)

Nr. 1 1464 okt. 16

Samenvatting.

Slachtoffer : Louis Jans van Geldrop.

Dader : Ghysbrecht Wouters van den Dyck.

Zoen-commissie (arbiters):

namens het slachtoffer : Jan van Geldrop, kanunnik
Henrick van Eyck, baljuw van Doldermonde
Bartholomeus die Mombar
Danel van Vlierden

namens de dader : Vranck van Boort, deken
Wencelyn van Petershem, kanunnik
Jorden Ansems, pastoor van wyn(telre?)
Wilhem Everaerts, schout van de heer.

Uitspraak.

A. Ver. mening wordt hier niet uitdrukkelijk uitgesproken.

B. Voorwaarden:

1. Materiële vergoeding

a. Zoengeld : 100 gulden in drie termijnen

h. Kosten : totaal 71 Rijns gulden

2. Geestelijke genoegdoening

a. Zielmissen en kloostergewin (niet omschreven)

3 dertigsten

c. Bedevaarten : 5 naar Wilsenaken, afkoopbaar met 13 Rijns gulden

d. 5 kaarsen van 1 pond

3. Schulderkenning

a. Vergiffenis vragen

b. Wijken in herbergen.

Afwikkeling.

Betaling der drie termijnen van het zoengeld geregistreerd in het protocol van 1465.

Commentaar.

De familie van Geldrop was een van de vooraanstaande Oirschotse families. Onder hen waren verscheidene kanunniken en priesters. In een akte van 8 juli 1473 wordt terugverwezen naar een transport in 1413 van een stuk grond, dat afkomstig was van Henric, natuerlyc soen 's heren Henrics 's Persoens soen van Geldrop.⁶⁾ Waarschijnlijk ontleent de familie aan deze persoon (niet-residerend pastoor) van Geldrop in de veertiende eeuw haar naam. Zij zal rond 1464 reeds verschillende takken gehad hebben, die nog slechts in de verte aan elkaar verwant waren. Zo kon kanunnik Jan van Geldrop ver genoeg verwijderd zijn in graad van bloedverwantschap, om als arbiter te kunnen optreden.

Ook de familie van den Dyck hoorde tot de vooraanstaande Oirschotse families, hoewel in deze jaren geen leden ervan zijn opgetreden als schepen zoals bij de van Geldrops.⁷⁾

Het ligt voor de hand, dat we bij de arbiters dan ook zwaar gekwalificeerde mensen zullen aantreffen. Naast kanunnik Jan van Geldrop wees de familie van het slachtoffer aan: Henrick van Eyck, baljuw van Doldermonde (wel: Dendermonde) vermoedelijk uit het bekende Noord-Brabantse geslacht, dat ook in Oirschot zijn vertakking had; Bartholomeus die Mombar, verder niet bekend, en Danel van Vlierden, die meermalen schepen was en verwant aan de familie van Petershem.⁸⁾

Daartegenover stelde de familie van de dader ook gewichtige mensen in de persoon van de kapitteldeken,⁹⁾ een kanunnik,¹⁰⁾ een pastoor¹¹⁾ en de schout van de heer.¹²⁾

Ad A. De verzoening wordt in deze oudste zoen-accorden meestal aan het einde der akte uitgesproken; hier is dat echter niet uitdrukkelijk gedaan. De zoen-commissie blijft minstens virtueel bestaan, zodat zij eventueel kan optreden bij onduidelijkheden. Waarschijnlijk heeft zij ook het toezicht op de afwikkeling uitgeoefend.

Ad B.1.b. De in de akte genoemde kosten zijn waarschijnlijk allemaal kasten van de zoen-commissie behalve het kraamgeld. Van kosten van de uitvaart is in de eerste accoorden nergens uitdrukkelijk sprake.

Ad 8.2.a/b. Hoewel kloostergewin volgens de gangbare opvatting iets anders is dan het laten doen van een aantal zielmissen, worden deze in de oudste Oirschotse zoen-accorden blijkbaar gelijkgesteld.¹³⁾ Het aantal wordt hier niet omschreven. Er bestond blijkbaar een vaste gewoonte van 350 zielmissen, zoals nr. 2 doet vermoeden. Een dertigste is: 30 achtereenvolgende dagen een zielmis laten doen. Het nu in vele parochies in de buurt van Oirschot nog bestaande dertigste is daar een overblijfsel van. Ad B.2.c/d. Hoewel er geen enkele aanwijzing is voor medeschuld van vader en broers van de dader, wordt van hen ook een kaars en een bedevaart geëist. Dit doet sterker uitkomen, dat in de geest van de mensen van die tijd een verzoening tot stand gebracht moest worden tussen twee families. Het is opvallend, dat de hier geëiste bedevaarten afkoopbaar zijn en ook in feite worden afgekocht, in tegenstelling met de andere, hier gepubliceerde zoen-accorden.

NOTEN:

- 6) R.A.N.B. Rechterlijk archief van Oirschot R.A. 122 en volgende bevat de Oirschotse schepenprotocollen. Er zal voortaan verwezen worden enkel naar jaar en folio van dit protocol. Protocol van 1473 folio 47.
- 7) Wilhem van Geldrop was schepen in 1467, 1470 en 1473, zie eerste folio's der protocollen van die jaren.
- 8) Daneel van Vlierden was schepen in 1463, 1467 en 1471, zie eerste folio's der protocollen van die jaren. Voor de verwantschap van de familie van Vlierden aan die van Petershem zie protocol van 1464, fol.31.
- 9) Over deken Vranck van Boert zie samenvatting aan het eind van deze publicatie.
- 10) Wencelyn van Petershem, waarschijnlijk al kanunnik in 1438 vrgl. L.H.C. Schutjes, Geschiedenis van het bisdom 's-Hertogenbosch, deel V, Sint-Michiëlsgestel 1876, blz. 365, vormde ook een tegenwicht tegenover Daneel van Vlierden.
- 11) Over Joorden Ansems Jan Hennen zie samenvatting aan het eind van dit artikel. Hij wordt genoemd persoon van wyn. Hoewel hier geen enkel afkortingsteken staat, lijkt het mij waarschijnlijk, dat hij pastoor was van Wyntelre, een filiaal-kerk van het Oirschotse kapittel.

12) Naast de kwartierschout van Kempenland, benoemd door de hertog, die in deze tijd blijkbaar weinig in Oirschot optrad, had Cirschot een schout, benoemd door de heer, die in deze jaren nogal eens wisselde.

13) Campinia jrg. 11 (1981), blz. 122.

Nr. 2

1467 apr. 14

ZOEN-ACCOORD VOOR MOORD OP GOYAERT GOYAERTSZOON SPISMANS.

R.A.N.B. Rechterlijk Archief Oirschot, R.A. 122 B, Protocol van het jaar 1467, fol. 20.

Anno LXVII jaer op ten XIII^{III}eⁿ dach aprilis.

Soe sijn comen Jan Potlepeels, Wilhem Spismans ende Wilhem Spismans ende hebben hen verbonden gesubmitteert ende overgegeven voer hen ende voer hen nacomelingen na hen ende voer allen diegene, die daer aen cleven mogen, voer geborenen ende ongeboeren, op soen ende op soen breck, ter sonen recht, allen alsulcken seggen ende uitspraeck te houden, als vier goede mannen eendrachtelyc utspreken sellen als van der Boot ende misdaet, die Henric Henric Thysoen ende Jan Henrics Bruynen soen gedaen hebben aen Goyaert Goyaert Spismans soen saliger gedachten te weten Gheerart die Gruyter, scouthet mijns jonckeren van Myrrode tot Oirschot ende Thomas Everdey als mannen ende seggeren van der doden zijde ende Aelbrecht die Becker ende Rombout Lucassoen ter andere.

Soe is dit onser voerscreven goedermans seggen ende uitspraecke: soe sellen dese misdadige voerscreven ter beternissen, Goede ter eren, der zielen te lavenissen, cloestergewin doen den vrienden ende magen ter eeren, soe dat behoirt ende gewoonlic is, te weten drie en half hondert zielmissen binnen jaers ende daer goet bethoen af doen.

voert meer soe sellen, sy noch doen ter beternissen den vrienden ende magen ende hen gheven ende betalen XL goeder gulden thien stuvers voer elcken gulden tot drie termynen te weten tallen XVII weken ende daerof sal den yersten termyn syn binnen IX weken want die acht leden sijn dat den soendach nae datum des briefs.

Item voert meer soe sellen sij doen ter beternissen den vrienden ende magen ende te troest ende te genaden der sielen elc van den misdadigen voerscreven een bevart tot Sente Peters te Romen ende Sente Pawels ende die te gaen ende te porren op soenen ende soenen breeck ende al ter so(e)-nen recht van huyden des daechs nae datum des briefs over acht weken ende dan uut Brabant te sijn ende daer goet bewys ende bethoen af brengen, dat sy dat voldaan hebben.

Item voert meer soe sellen sy noch doen ter beternissen der sielen te troest ende te lavenissen een bevart ten Heyligen Bloede te wilcennaken binnen VI weken daerna, als sy bethoen gedaen hebben van der bevart te Romen, het en dede hen noetsaek van hoeren live ende brengen oec bethoen af, dat sij die bevart voldae hebben ten Heyligen Bloede.

Ende hiermede seggen wy seggeren voerscreven dese partien aen beyden zyden versoende luyden op soenen ende soenen breeck ter soenen recht voer geborenen ende ongeborenen ende voer allen die gene die in wege ende in velde geweest hebben ende hier in allen argelist ende fraude utgesceyden tot ewigen dagen.

In kennisse der waarheyt dat dit aldus voer ons scepenen aldus gesciet is, soe hebben wij scepenen onsen gemeynen segel der vryheyt van Oirschot aan desen brief gehangen in den jair veertien hondert ende seven ende sestich jair op ten XIIIten dach van April. Coram Daneel van Vlierden, Jacob van Dormalen, peter van den Scoet, Loywich van Hersel.

Het syn comen Claeus Janssoen van Bychlaer, wilhem Janssoen van Bychlaer ende Jan Henricsoen van Bichlaer ende hebben geloeft als principael sculdere op hen ende op allen hoir gueden op soen ende op soen breeck te betalen dat derde gedeelt van XL guldens, X stuvers voer elcken gulden, ende dat te betalen t'allen XVII weken haer avenant van den derde gedeelt in goeden payment, datter goet voer is, op Sente-Jorys-altaer in der kercke tot Sente Peters tot Oirschot, daer af dat den yersten termyn wesen sal binnen IX weken na datum des briefs.

Hierop betaelt den yersten termyn aen handen schoutet mijns jonckeren ende den anderen termyn oec daerna volgende aen handen scoutet voerscreven.

Dat comen is Henric Thysoen, Lambrecht Lambrechtsoen, Jan Dircxsoen, Arnt Jan Keyzers soen ende Jan Jan Keyzers soen ende hebben geloeft als principael sculdere op hen ende op allen hoir gueden op soen ende op soen breeck te betalen die tweedeel van XL goeden gulden, X stuvers voer elcken gulden, ende dat te betalen t'allen XVII weken haer avenant van den twee doelen in goeden payment datter goet voer is op Sente-Jorys-altaer in der kercke tot Sente-Peters tot Oirschot daer af dat den yersten termyn wesen sal binnen IX weken nae datum des briefs.

Ende dese XL gulden sal wouter van den velde half boeren ten dagen, als men 't betaelt, ende die ander helft sal heffen ende boeren Goyart Goyaertssoen van weert ten dagen, als 't verschint, als boven gescreven stheet sonder enich tegenseggen.

Datum ut supra.

Coram Henric van weert.

Tot behoef Goyarts voerscreven hierop betaelt den yersten termyn aen handen des scouthets mijns jonckeren ende den anderen termyn oec daerna volgende aen handen scouthet voerscreven.

Nr. 2

1467 april 14

Samenvatting.

Slachtoffer : Goyaert Goyaerts Spismans.

Daders : Henric Henrics Thysoen
Jan Henrics Bruynen

Zoen-commissie :

namens het slachtoffer : Gheeraert die Gruyter, schout van de heer
Thomas Everdey

namens de daders : Aelbrecht die Becker
Rombaut Lucassoen

Uitspraak.

A. Verzoening uitgesproken aan het einde der akte.

B. Voorwaarden

1. Materiële vergoeding

a. Zoengeld : 40 gulden in drie termijnen
b. Kosten niet genoemd.

2. Geestelijke genoegdoening

a. 350 zielmissen (kloostergewin)
b. Bedevaarten : beide daders : Rome
wilsenaken

3. Schulderkenning

Vergiffenis vragen en wijken niet genoemd.

Afwikkeling.

Aangetekend onder de akte is een borgstelling voor een derde en een voor twee derde deel, waarbij ook telkens de betaling van twee termijnen is genoteerd.

Commentaar.

Over de families, bij deze doodslag betrokken, is vrijwel niets bekend. Misschien is het slachtoffer geen inwoner van Oirschot geweest. Van het in Oirschot gewoonlijk zo accuraat omschreven wijken is hier geen sprake. De formulering is kort en zakelijk en gaat enigszins in de richting van een gerechtelijke uitspraak.

Nr. 3

1467 dec. 29

ZOEN-ACCOORD VOOR MOORD OP JAN GRUTERS, NATUURLIJKE ZOON VAN DEKEN VRANCK VAN BOORT.

R.A.N.B. Rechterlijk Archief van Oirschot R.A. 123, Protocol 1470, fol. 64, 64 v.°.

(zie afbeelding op blz. 75).

Cont ende kenlyc sy enen igeliken, dat comen syn ende vergadert vut by-bringen ende goetduncken van goeden sekeren mannen, om te eynighen ende neder te legghen all alsulken ongevael ende doetsclae, gesciet in den persoen Jan Gruters saliger gedacten, naturlyc soenen meester Vranck van Boort, deken tot Sente Peters d'Orschoet ende cha(no)nich, met sinen magen ter eender syden ende Dieric Goort Blycx soenen als mesdidiche ende pienter des vorg. Jans Grueters Boots vorscreven ter aender syden, welck doot-sclacts ende plects die vorg. mester Vranck vorscreven met sinen magen ende vrienden ter eender syden ende Henric Blycx Henricx Peters soene ende Henric Blycx Willems soene ende Jan de wijer ende Henric Dieric Roelens soene van weegen des vorg. mesdedichen hem hebben verbonden ende gesommetert ende overgegeven vor scepenen van Oirschot, te houden op soen bleken all alsulken seggen, als vier goide mannen seggen ende vuytspreken selen, te weetenen vanweeden mester Vranck van Boort, deeken van Oirschot, met sinen vrienden in her Jan van Geldorp, chanonich van Oirschot, ende Jannen Vos Willemssoene ende vanwegen des mesdedichen in Janne Juetensoen ende in Janne Jan Bruestens soene.

In den ersten is onser vier mannen segghen ende vutsprake, te weeten, dat Dieric de mesdediche vorscreven sal comen tot Oirschot in der kerken Sinte Peters ter beternissen hoeren her Vranck van Boort ende sinen magen ende vrinden met IIIII torttissen, elc torttse weert synde XIII² stuver, nervallende op syn cleyn (knieën), biddende genade Goide van Hemelrike ende de partien vorscreven, dat sy hem om Godts wille verghen willen de doot oft der sclact, die hy mesdaen mach hebben in der doet Jans Gruters vorscreven, oft ende de vier tortysen selen bliven tot Sinte Peters in der kerken; welck voetgeval gescien sal tuesschen dyt ende Sinte Peters daege nascomende.

Vort meer sal de vorgenoemde mesdediche ter eren Godts ende der sielen selicheit des doden doen doen Mi hondert sielmessen binnen den closter der vier biddende orden binnen jaers na datum des gescie(s)t's ende daer-af goet besceet bringenen van den vier ordenen, dat de messen volcomelyc gedaen syn.

Noch mer sal die mesdediche ter eeren mester Vranck van Boort ende sinen magen ende vrienden ter eeren ende ter beternissen doen Synt-Jacobs in Gelyssiën een weech ende daervore sal de mesdediche geven ende betalen in handen mester Vranck van Boort binnen III (maal) XVII weeken achtereenvolghende de somme van XXV Artsgulden, X stuvers vor den gulden.

Ende vort meer sal de vorgenoemde mesdediche gehouden syn na datum des vutspraken over jaer te porene ende gaene ter beternissen gelyc vorscreven staet een weech Sinte Peters ende Pauels tot Rome ende daer goet besceet af brenghen, dat hy die bevart al soe selve gedaen heeft.

Ende vort meer sal die mesdediche vorscreven binnen VI weeken daerna, als hy van Roeme comen is, gelyc vorscreven staet, noch een weech doen ende gaen Sente Anthonys in Venoys ende daer-af goet besceet brengen als vorgenoemd is.

Item binnen VI weeken daerna sal de selve mesdediche vorscreven gaen oic ter beternissen der partien vorscreven een weech ten Heylichen Bloede te wilsenaken ende daer-af bringhene goet besceet als voer.

Item binnen VI weeken daerna soe sal de vorscreven gaen eenen weech Sinte-Joes-op-7ee ende daer-af goet besceet brengen als vore.

Ende vort sal de vorscrevene alle dese weege gaen als vorscreven is oft daer-af hebben den goiden moet van mester Vranck van Boort, deeken van Oirschot ende chanonich.

Item vort soe sal de vorgenoemde mesdediche daer niet en comen, daer deeken is in eneghen huise oft, naer dat hy weet, dat deeken is ende den weech te scuvene, daer die deken is.

Ende vort sal de vorscreven mesdediche na datum van desen vutspraken X jaer lanc vutbliven buten der heerstap van den Kerchhof vutgesceden dit, dat de vorgenoemde mesdediche comen mach ten IIIII huchtyden ende alle aenden (anderen) heyligen daich domen mach ter messen ende messe horen ende oic op ten aschdach ter kerken comen ende dan ewich gaen (weggaan) sonder in enich taferiën te gaene oft te drinckene.

Ende vort, oft de vorgenoemde mesdediche enighender saken te doene hadde, oft van hoeren weegen gedacht waere, dan mach de vorgenoemde comen te gedinge ende dan ewech gaen, sonder in eneghen tavlernen te gaene oft te comene, gelyc voere screven staet.

Ende vort mer dat de vorgenoemde vier persoenen van den misdegen weegen die hem verbonden hebben, dat sy borge bliven selen als van den XXV Aertsgulden vorscreven, oft daer enich gebrech inne wille van der betalinge. Ende vort sal de princepal comen ende geloven vor scepenen vorscreven op soen breke ende ten heyligen zweren, alle die aenderen poincten te volvoren ende te voldoene, die vorscreven steen.

Ende, oft is namels enich twyest oft descort inne wille, soe behouden de vier vorgenoemde seggheren haer vercleren ofte de meste deel van den viere, oft enich gebrech inne wille.

Vort mer soe sal men geven Jan Vos Willemssoene binnen XIII daegen nascomende V Aertsgulden, X stuvers vor den gulden, ende dat sal den vorgenoemde corten van den mesdedigen aen den ersten pertien binnen de XVII weken vorschreven als van tosten, die gedaen syn by den deeken met sinen vrienden.

Ende met dese onse vutspraken soe segghen wy seggheren de vorgenoemde pertien verleken ende versuent tot ewighen daegen, als van dese selen gesciet in jaer onss Heeren dusent vierhondert ende LXVIII op ten XXIX dach van Decembris.

Nr. 3 1467 dec. 29

Samenvatting.

Slachtoffer : Jan Gruters, natuurlijke zoon van deken Vranck van Boert.

Dader : Dieric Goort Blycx.

Zoen-commissie :

namens het slachtoffer : Jan van Geldrop, kanunnik

Jan Wilhem Vos

namens de dader : Jan Juetensoen

Jan Jan Bruestens

Uitspraak.

A. Verzoening uitgesproken aan het einde.

B. Voorwaarden

1. Materiële vergoeding

a. Zoengeld : 25 Arnoldusgulden onder camouflage van de eerste afkoopbare bedevaart, in drie termijnen.

b. Kosten : 5 Arnoldusgulden in korting op de eerste termijn.

2. Geestelijke genoegdoening

a. 350 zielmissen

b. Bedevaarten : Santiago de Compostella, afkoopbaar.

Rome

Saint-Antoine-en-Viennois

Wilsenaken

Sint-Joost-op-zee

d. 4 kaarsen

3. Schulderkenning

a. Vergiffenis vragen in de kerk

CAMPINIA - REGISTER - Ite JAARGANG 1981

Inhoudsopgave Ite jaargang 1981

Bijnen, J.F.C.M.	
Een Oerlese put uit de tiende eeuw	107-114
Cuijck, N. van	
Stamlijsten van Van Overbee(c)k	58-62
Gondrie, P.A.	
Het gemeentewapen van Best, ofwel: De aanhouder wint	29-32; 115-119
Kockx, A.	
Ontginningen in de voormalige gemeente Oerle	95-101
Lijten, J.	
- Een "historische" ontmoeting	33-42
2. Deken van Oirschot overvalt kerk van Best	
- De Merode's in Oirschot, 1410-1672	69-89
- Enkele zoenen in Oirschot	121-134
Run, A. van	
Historische gegevens over de Sint Lambertusparochie en de Mariakapel te Meerveldhoven	18-28; 45-51
Ven-Lommers, Toke van de	
- Ode aan Campinia	1
- Oirschots Karmel 50 jaar	93-94
- Van Bondsgebouw naar gemeentehuis	120

Redactionele bijdragen:

- Bestse toponiemen	62-68; 144-153
- Brandreglement Oerle-Meerveldhoven, anno 1754	90-93
- Hulpmiddelen bij Uw onderzoek in de archieven	134-144
- De "Vereeniging", ofwel de vorming van Groot-Veldhoven	7-17
- De vrijwillige rechtspraak in de dingbank Zeelst-Veldhoven-Blaarthem	2-7; 52-58; 101-107

Register op persoons- en plaatsnamen Ite jaargang 1981

B	Best	burg.	burgemeester
BI	Blaarthem	echtgen.	echtgenote
Oe	Oerle	kap.	kapelaan
Oi	Oirschot	kerkm.	kerkmeester
Mi	Meerveldhoven	past.	pastoor
V	Veldhoven	secr.	secretaris
V-M	Veldhoven-Meerveldhoven	top.	toponiem
	(voormalige gemeente)	wed.	weduwe
	Zeelst	weth.	wethouder
Z-V-B1	Zeelst-Veldhoven-Blaarthem		
	(dingbank)		
Zo-V	Zonderwijk-Veldhoven		
Aalst	14	Aerts(sen) (zoon) (vervolg)	
Aerle, herdgang	63; 125; 148	- Matheus	2
Aerle Heij, top.B	145	- Mathijs	105; 106
Aarle-Rixtel	22	- Peeter	56; 105
Aarts, Rob	95	- Peeter Jan	53
Aerts(sen) (zoon)		- Roeloff	57
- Bernaert	4; 103	- Yken, wed.Roeloff	57
- Frans	105	- Willem -, deken van Oi	35; 41
- Geerarden (Geert)	3; 55; 102	Aerts Acker, top.B	152; 153
- Hen(d)rick	3; 5	Ablaing van Giesenburg, d'	31
- Jan	2; 54; 177	Adams	
- Margriet	103	- Adriaen	150

Adams (vervolg)		Barbara-altaar, Sint	35	Bollentamp, top.B	65; 68	Daniëls	
- Anthonis	5	Bartholomeus		Bont, W.G. de -, raadslid in	16	- Adriaan	2
- Goyaert	56	Hendrick		Oe, later v		- Andries	57
A(d)ri(a)ens		- Jan		Boomen, H. van den	11	- Anneke Andries	57
- Anthonis	101	Baselmans		Boonberg, kasteel	107; 110	- Willem Andries	102
- Dingen, wed.Peeter	103; 104	- Adriaen	27	Borchgrave, jr. de	4; 102; 103	Dassmit, top.B	62; 63; 65-67
- Frans	105	- Franciscus	22	Borchouts			147
- Geerarden Peeter	56	- F.J.J.	11	- zie Goyaert Jooris		- acker, top.B	145
- Geerit	5	- Gerrit	22	- Henric -, past. van Z	102	- tamp, top.B	67; 146
- Goort	52; 101	- H. -, raadslid in Z	16	Boterwijk	132; 133	Deckers	
- Henric	148	- Jan -, raadslid in V-M,	9; 16; 21;	Braeckacker, top.B	64; 66; 68;	- N.N. -, kamerlid	15
- Huybert	103	later in V	23-25		148	- Matheus	150
- Jan(nen)	7	- Jcnannes kerkm.in M	50	Braec(x)(ken), top.B	62; 63; 66-	Deecken, top.B	64; 66; 68;
- Cornelis	53; 54	- J. -, raadslid in Z	16		68; 144-149;		148; 151; 153
- Lambert	102	- Wilhelmina	25		152; 153	Deinze, markiezaat van	77-79; 81
- Peeter	103; 104	- W. -, raadslid in V-M	9; 16	Braeckel Braecxken, top.B	67; 68	Denen, Lijbert Janssen	107
Acker, Thomas Janssen van den	62	Baselmans-Habraken, echtpaar	22	Brabant	45; 117	Denis, Dirck	67; 68
Albert, aarshertog van Oos-		Rastiaens, Jan	106	- hertogdom	115	Dei jnsen, geslacht Van	30
tent ijk	78	Bavel, i-i.van -, archivaris van	35	- hertog van	30; 70; 77;	Dielis, Jan Thonis	3
Alberta (Canada)	25	de abdj van Heeswijk			117; zie	Diepstechede(e), top.B	147; 150;
Alen, van		Beatrix, koningin van Nederland	119		Philips IV		152; 153
- Adriaen Dirjck	150	Beel ens, J.	110	- hertogin van	zie Johanna	Diericx (Dijricx)	
- Anna Dirjck	150	Beers, Hendricus van met-	21	- leenhof van	72	- Adriaentje Henrick -, echt-	105
- Dirjck	150	celaar		- raad van	78; 80	gen.van Frans Adriaens	
Alphen, Antonius van -,vicarus-	28; 47	Begbroeken, top.Zo-V	106	Brederode, van		- Andries	102; 103
generaal van het bisdom		Beckers Heurck, top.B	146; 148	- Anna (Adriana) echtgen.	74-76	- Baetjen, wed.Thomas	66
's-Hertogenbosch		België	70	(1) van Rycalt V, echtgen.		- Hendrick	102; 103; 105
(A)meij(d)en, van der		Bennenbroek, Wilhelmus F ran-	50	(2) van Hendrik v.Rivière,		- Henrica echtgen.van	106
- Arndt -,rentmeester	73	ciscus kap.in M		heer van Yseren		Aert Jacobs	
- Dan(i)el	35; 41	Bet ch, top.Z	102	- Francisca -, echtgen. van	73	- Jacop	67; 68
- Roeland -,secr.van Oi	124; 126	Berg, van de		Hendrik 1 van Merode		- Jan	7
- Thomas	35	- A. -, kerkm.in M	51	Bressers, Lambrecht	127	- Catherina Bernaert	4
Amsterdam	19; 25	- Willem -, kerkm.in M	46; 50	Breugel, Theodora van -, echt-	131	- L aureys	2; 106
- Gemeente Universiteit	107	Bergh, Huis ten	73; 75; 80	gen.van Jan Jaspers van Esch		- Marcelis (Merceilis)	57; 103
Instituut voor Pre- en		Bergs Abker, Top.B	67; 68	Breugels Hof f, top.B	146	- Margriten Hendrik	105
Protohistorie		Berk, Th. van den	11	Bricken, Hendrik Willem Peeter	4	- Rut	150; 153
- Vrije Universiteit	107	Bereken Bosch, top.B	151; 153	Broek, top.B, Zo-V	7; 151-153	- Thomas	66
Archeologisch Instituut		Beumer, N.N. -, kamerlid	15	- acker, top.B	149; 153	Diest	42
Andel, Peter van -,secr.van Oi	81	Biesen		- beempd(en), top.B	63; 144; 147	Dillen, M. kerkm.in M	51
Andriessen		- Adam -, kerkm.in M	50	Broekhoven, top.Tilburg	78	(Dio)nijsen, Michiel -, schepen 4-7; 52-57;	
- Dirjck	145; 152	- Marten -, schepen van	93	Broeckstraat, top.B	64; 66	van Z-V-BI	101; 105; 106
- Jan	104	Oe-M		Broekweg, top.M	23	Dommel, rivier	14
- Maricken, wed.Dirjck	152	Biescampken, top.B	145; 148	Brauwerken, top.B	65; 68	Dommelen	107
Anssems		Biesvelt, top.Z	57	Brouwers	zie Adriaen	- F.van -, raadslid in V-M	9; 16
- Jan	7	Biggelaar, Jan van de	21		Dirck Rut-	- top.Zo-V	54
- Jan Jan	57	Binnenlandse Zaken, minister	zie Ch.Ruys	Bruggenrijt, top.V	ten	Donkers	
(An)thonis		van	de Beeren-	Brussel	95; 97; 100	- G.	11
- Aert Aerden	4	brouck		Bruynincx, Gerard ontvanger	35; 78-80	- Laurens	81
- Anthonis	55	Blaeck(en)		in Neusden	131	Drente	31
- Elen	55	- beempt, top.B	68; 150; 153	Bruijnssel, top.B	146; 148	Dries, top.B	152; 153
- Jan	52; 54	- schoindonck, top.B	62	Buel, Goort Adams van	101	Dries(sen)	
- Lijsken, wed.Jan	4; 52	Blaarthem		Bucas, Anthonetta echtgen.	72	- Alit	103
- Peeter	104	- Tafel van de H.Geest	6	van Henricus van de Meeren		- Henrick	145
- Willem	102	Bladel	100; 107	Bumiëns, Johannes Peetersz.	103; 104	Duffel	73; 77-79
Arle, Dierick Janssen van	55	Blocx, Aert Dirjck	62	Buterken, top.B	65; 68	Dren (W-Dld.)	70
Arntz, Matheus Jacobus -,kap.	50	Bocholtz, heer	24	Bijlken, top.B	147; 148	Dussen	15
In M		Bocht(jen), top.B, L, Zo-V	56; 63; 68; 103	Bijnen		Duypt, top.Z	5; 104
Asperen, Hendrik van	101	Boelaerts		- E. -, kerkm.in M	51	Duyvenbraeck, top.B	147
Assen	31	- Henric Lenaert	151	- J.	107	Dijck, Hendrick Laureijssen van	63
Asten	75	- Henric Aelbert	152	Caecilia, parochie van St.	2/	Dijckerstraat, top.B	65
I3aartmans, J. -,kerkm. in M	51	Bogers, Peeter -, schepen	93			Di jkmans, J.	100
		van Oe-M					

Lerse:	106	4.	Friesland	119	Groningen, rijksuniversiteit	110; 113	Hen(d)ric(k)x (vervolg)	
Eerste Kamer der Staten Generaal	15		Fritzen, firma	22	- Laboratorium voor Alg. Natuurkunde	113	- Wierick	
Eindhoven	12; 14; 19; 24-27; 99; 131		Gans, Johan -, oud-president	80	Grootacker, top.B	152; 153	- Willem	
- Godefridus van -, rector van de Odulphuskapel	34		schepen van 's-Hertogenbosch	73; 77	Grote Vliet, top.V	95; 97	Hendriks-Buiting, mevr.A. kerkm. in M	
- Hendrick Goyaerts van Tafel van de H.Geest	54		Geel	26	Gruyter, Godefridus de -, priester	40; 42	Henssen, Jan Jan	105
Eindhovense Courant	19		Geenen, heer	26	Gijsbrechts, Willem	102	Henst, M.	12
Ekker, top.V	27		Geenckensdijk(en), top.B	68; 144-148	Hagelaar, Aert Willems vanden Half Mijl, top.V	150	Herbertssen (van Wyntelroy) - familie	131
Ekkersrijt, top.V	97		Ge(e)raer(d)ts	57; 102	Ham, Joost Corstens van Hamervelt, top.Zo-V	97	- Niclaes achtman, burg. van Di	128; 130; 134
Eligius, Beneficie van Elzen	35		- Jan(nen)	57; 102	Hanssen	55	- Dierick	
- J. -, raadslid in V-M	9; 16		- L eyntjen, echtgen.van Peeter	57; 102	- Jan Jan	57	- Lijntken, echtgen.van Dierick	151
- M.	10; 11		- Peeter	57; 102	- Niclaes	57	- Rut Aert	151
Emer Acker, top.B	64; 68		Ge(e)rits	5	Hapert, J.F. van -, raadslid in V	10; 11; 16	's-Hertogenbosch	29; 47; 53; 76-81; 106; 115; 131; 145
Emmers			- Anthonis	5	Happen, Lenaert Peter Haren	55	- bisdom	134
- Hendrick -, schepen van Z-V-B1	53		- Henrick	52	zie Jan Janssen van de Maaerselaar	zie Jan Janssen van de Maaerselaar	- Meljerij van	131
- Lambert	3; 6		- Jacop	56	Harnasmakere, Henrick pastoor van B	124; 126	- Tafel van de H.Geest	148
Engelant, van			- Jacop Henric	65; 68	Hawinkel	21	Heusden	35
- Anthonis Jans	145		- Jan	2	Heersse, top.Zo-V	54; 106	- abdij van	35
- Jan Gijsberts	152		- Cathelijne echtgen.van Bartholomeus Willems Naten	6	Hees, Antonius Ariens van Heesterveld	66	- ontvanger in	zie Gerard Bruynincx
- Willem Jans	151		Geestaert, top.B	68	Heeswijk	104	Heuvel, Adriaen Janssen van den	65
Erp, Willem van	76		Gelove, van		- P. -, kap. in M	50	Heuvel, top.Z	2
Es(s)ch(e), van			- Anthonis Goort Diericx	149	- abdij van	35	Heuvelsven, top.V	97
- A.E.M.	68; 69		- Dierick	52	Hellegat, top.Vessem	97	Heuvel, A.H. van den burg.	95
- Anna -, echtgen. van Henrick van der Sterre	131		Gennepier Meuelen, top.Z	104	Helmond, L.van	11	Heij, top.Z	101
- Henrick -, priester	35; 41		Genugten, Antonius van -, kap. in M.	50	Hen(d)ric(k)x		Heijbergh, top.Zo-V	3; 56
- Jan Jaspers	130; 131		Gestel, van		Hen(d)ric(k)x Acker, echtgen.van Wierick	4	Heijden, Adriaen van der -, schepen van Oi	124-126
- Jacop	35; 41		- Anna -, echtgen.van Werner van Merode-Houffalize	81	- Cecilia	4	Heijninge, A.van past.van M	145
- Jacop Henrics	35		- Dirck Gerits Leenderts	81	- Dierick(en)	5; 105; 106	Heijst, Henrick Wouters van	56
- Jasper Janssen	130		Geurts, 1h. -, kap. in M	50	- Evaert	101	Heijveld, top.Z	4
- Catharina -, echtgen. van Gerard Bruijnincx	128; 131		Ghijsbe ts, Peeter	7	- Fraas -, schepen van	4; 52-55; 57; 101; 104-106	Hezemans, L. architect	18; 27
- Theodora	128		Gils, Cornelis Ariaens van 't Goirke, parochie	53	- Goort (Goyaert)	6; 53	Hi lvarenbeek	23; 71-80
Eschendoncx Beempd, top.B	150; 153		Goorts	19	- Hendrick	106	Ho(e)ve	
Essems			- Daniëi	65; 68	- Huybrecht	6	- Dierick van -, schepen van Z-V-BI	4; 102
- Adriaen Jan Aert	64		- Jan	101	- Ida, echtgen.van Goort	6; 53	- top.B	149; 153
- Anthonis Jan Aert	64		- Pauwe Is	63; 68	- Jacop	101	Hof goet, top.B	64; 68
Evaerts			- Willem Jan	151	- Jan	56; 106	Hoge Raad van Adel	29-32; 115; 117; 119
- Hendrick	56		Goossens		- Jan Peter	148	Hoof, A.J. van -, burg.en secr. van Oe, later burg.van V	12; 16
- Laureys	54		- Augustinus Henricus Maria-, 19; 21; 22; past.van M, voorheen kap. in 't Goirke	19; 21; 22; 50	- Joris	54	Hooge en Lage Mierde	15
Eyck, van			- Barbara, wed.Odulphus	146	- Claes	104	Hoogeloon	15; 107
- Godevaert, jr.	54		- Henrick Geraert Jan	63	- Laureys	53	Hoogenbeempd, top.B	62; 66; 147
- Roeloff-Berworts	104		- Niclaes	68	- Lijbrecht	54	toogh Ackerke. top.B	147; 149; 150; 153
Fabri, gebroeders	78		- Odulphus	146; 149	- L. ijsken, echtgen.van Joris	54	Hoogh Weteringh, top.B	149; 153
F loreffe, abdij	107		Goris		- Meriken	6	Hooi Straetjen, top.B	62; 145
Franciscanessen, orde der Franken	69; 119		- Anthonis Anthonis	145	- Michiel	148	Hopackerken, top.B	62
Francen			- Goris Anthonis	145	- Peter	52	Hoppenbrouwers	
- Anneke, wed. Jan Aert	101; 105		Govaerts, Jan	54	- Seger -, provisor van de Tafel van de H.Geest te Z	2; 52-55; 102	- Henrick Gijsberts -, schepen, burg.van Oi	1.50
- Frans Aert	52		Covers, J.H. -, raadslid en weth.van Z, later V	13; 16	- Servaes	56	- Jan Peter	151
- Henrick Aert	52; 101		Goyaerts van Eindhoven, Hendrick	54	- I homas	54		
- Jan	53		Grassen	zie Willem Wouters				
- Jan Aert	101		's-Gravenhage	13; 15				
F redericus, bisschop van Utrecht	119		Groenen, Thomas -, kerkm.in M	50				

Home, van		Jo(o)ris		Cleijnenbreughel, van		Lamberts(en), Lammerts, Lam-	
- Aleyd	71	- Goyaert		- Jan Cerits	149	brechts (vervolg)	
- Margareta	72	- Goyaert alias Borchouts	56; 103	- Odolphus Gerits	149	- Claes	126; 127
Houffalize	zie Merooe	- Jan	52	Clement, N.N. architect	27	- Lambrecht	127
Houten Beempd, top.B	144; 145	- Michiel	104	Clementine, vrouwe	107	- Peeter	5
Houts, Chr.van	24	- Roeloff		Cleven Acker, lop.B	147; 148	- Willem	2
Huizing, N.N. rijksvelo-	22	:oosten		Kicken, L.J. aannemer	19; 21	Lambertusparochie, St.	18; 27; 28; 45
wachter		- Dierick Laureijs	2	Coninck, Jan de	151	Lambrechts, St. top.B1	53; 54; 101
Hulsel	15	- Goortjen, wed.Michiel	14/	KLM Aerocarfo	24	Langacker, top.B	150; 153
Hurk, W.van der -, kap.in M	50	- Henric	148	Coppelmans, A. -, raadslid,	9; 16	Langbraeck, top.B	64
Huijberts, Willem	146	- Jan -, schepen van Z-V-BI	52; 51	tevens wch.van V-M		Langendijck, top.B	149; 153
Huijbrechts		- Jan - van Geldrop	105; 106	Coppens, Cornelis	2	L angenecker, top.(Strijp)	52
- Fleeter	53	- Jenneke, echtgen.van	2	Cornelis		Langencamp, top.B	67; 68; 147
- Willem -, schepen van	53	Dierick Laureijs		- Gerit	5; 6	Lathouwers	
Z-V-BI		- Lijsken, wed.Henric	148	- Henric	68	- Aert	103
		- Maricken, wed.Peeter	150	- Jan	101	- Alit Aert	103
I(e)wens		- Michiel	147	- Marcellis	101	- P.J. -, raadslid in Oe	16
- Dierick	105	- Peeter	150	Corst(Daens)		Laureijs(s)en	
- Hap	53	- Reijnder	57	- Hendrik	52	- Aert	102
- Oda, echtgen.van Dierick	105	Josephziekenhuis, St.	25	- Lucas	54	- Dierick	52
				- Mariken, wed.Lucas	54	- Willem	102
Jaco(p)(b)s		Caerscorff, top.B	149; 153	- Wouter	52	Lebesque, fa.	19
- Aert	106; 151	Canada	25	Cort, Hendrik de -, secretaris	80	Leefdaal	72; 73; 77
- Dierick	56	Kapelstraat, top.M	19; 24; 25	Raad van Brabant		Leegh Ackerken, top.B	146; 147
- Dirck Jan	133	Kappers, A.G.R. secr.van z	16	Cort Aerts Acker, top.B	149; 153	Leende	35
- Jan	3; 106; 133	Cars (?), top.Zo-v	55	Cort Aerts Bocht, top.B	151; 153	Leest, de	
- J.	12	Castelijns		Corten Dijck, top.B	68	- Aert Rutgers	145
- Cornelis	3; 56	- Adrianus Josephus Johannes	22; 50	Couwenberg, Jan -, president	93	- Daniel Aertssen	146
- Peeter	56; 102	kerkm.in M		van de schepenbank van Oe-M		- Ruth Daniels	149
- Tieleman	55	- A.	10; 11	Cremersacker, top.B	151; 153	Leeuw, J.J. de	33
- Willem Wouter	125	easter en	15	Cremsele, top.B	146	burg. van B	
Jans(s)(en)		Catterstaart, E. -, raadslid	13; 16	Creijthoeff, top.B	146	Legius	
- Aert	55; 56	in Oe		Kriekeschoor. top.Bladel	107	- Dirck Janssen	152
- Adam	5; 52; 104	Catten Straetjen, top.B	149; 153	Crimrnortei, top.B	63; 66	- Jan	152
- Adriaen -, schepen van	2-7; 52;	Keldersche Hoeve, top.B	152; 153	Crispinis en Crispianus,	150; 153	- Wouter Aert	148
Z-V-BI	53; 57	Kemena(d)(i)je, van		beneficie van	35	Leiden, Rijksuniversiteit te	
- Barbara -, echtgen.van	3	- Jan Peeters	149	Crom, de		Instituut voor Prehistorie	107
Cornelis Jacops		- Judocus kerkm.in M	50	- F.	12	Lemkens Acker, top.B	66
- Dielis	146	- Paulus -, kerkm. in M	50	- Geertruyda echtgen.	73; 74	Lenaerts	
- Die'	56; 107	Kempen	95	van Rycalt IV		- Andries	146
Gijsbrecht	53	Kempenland, kwartier van	35; 90; 115;	- Cornelis Ariens	147	- Geertruijt Jan	63
- Hendrik	5; 6; 55;		131	- N.N. -, schepen van O1	128	- Jan(nen)	63; 102
	56; 106	Kempes, Denis Jacob	148	Croonenburg		- Cathelij, wed.Andries	146
- Jan	54-56; 105	Kerkackers, top.Dommelen	107	- Aert	149	Lepper, top.B	152; 153
- Jenneke, wed.Dielis	146	Kerkhof, herdgang	80; 81; 132;	- Gijsbert Ariaens van	151	Leunis, Jan	67; 68
- Joost	6; 54		133	Krooijmans, M. kerkm.in M	49	Leijn (Roesers) Acker, top.	104
- Joris	52; 102	Kerkklaan, top.M	19	Custers, J. -, beeldhouwer	19	1 iempde	148
- Joostina	5	Kerkpat, top.B	63; 67	Cuijck, Hendrick Jan van -,	41	Lilsche Heide, top.Vessem	97
- Claes	57	Ketel Braecken, top.B	63; 68; 146	koster van de Odulphuskapel		Limburg	31; 117
- Mai griten, echtgen.van Jan	105	Ketteler, Catharina van -,	78	Quinkaert, top.B	152; 153	Lippen	
- Mathijs	4	echtgen.van Floris van Merod e				- Dierick	4
- Mercelis	107	Keulen		Laeracker, top.B	151; 153	- Ivan -, raadslid in V-M	8; 9; 16
- Peeter	3; 6; 101; 106	- aartsbisdom	40	Laarhoven, Josephus Jacobus	23-25; 50	- Peeter	4
- Philips	53	- P.van -, raadslid van Z,	16	van -, pastoor van M		Lodewijks	
- Roelof	102	later V		Lamberts(en), Lammerts, Lam-		- Johannes, kerkm.in M	50
- Rut	106	Klaasen, F.	110	brechts		- J.	10; 11
- Wilburt	4	Klaassen		- Adriaen	102	Loop, top.Zo-V	106
- Willem	2	- E.G. -, raadslid in V	16	- Adriaen Jan	149	Looskens Ackei, top.B	152; 153
Janssen van den Boom, Willem	53	- W. streekarchivaris	115	- Eymert	57	Lopense Straet, top.B	176
Janssen van Lielop, Jan	53	Clarissen, orde der	53	- Heylken Michiel	3	Louwers	
Janssens, 1-1.	11	Kleine Vliet, top.V	95	- Jannen	57; 103; 104	- Goort -, schepen van Oe-M	93
Johanna, hertogin van Brabant	129	Cleijn Eindhovense Straet,top.Z	102			- Jan -, kerkm. in M	46; 49; 50

Louwers (vervolg)		Herode-Houffalize (vervolg)		Ndastenbesi., herdgang	175; 148; 149	Oirschot	
- Johannes H. -, kerkm.in M	50	- Werner x	81	Natalis, Johannes -, alias		- Kapittel van	33-35; 7u
Luik	33; 39-41	Merode-Rummen		Rohillart -, priester	35; 41	- deken van het kapittel	33
	72	- stamboom	89	Naten, Bartholomeus Willems	6	Onze Lieve Vrouwe Broederschap	115
Luijkgestel, Jannen Gijpen van	105	- Floris	69; 76-82	Nairis, Antonius de -, hoofd	24; 75	Oostenrijk, aarshertog van	zie Albert
Lijnden, van der		- Willem I	71	lagere jongensschool te M		Opde Beeck, E. -, historicus	69; 71
- Anna	75	- Willem III	77	Nederland	70; 95; 97	Oss	21
- Lodewijk	74	- Willem IV	77-80	Nederlandse Heidemij.	123	Oude Bempden, top.B	149; 152
Lijten, J.	68; 69	- Ysebrand II	77-79	Neerpelt	14	Oude Camp(en), top.B	62; 67; 145;
		- Ysebrand III	77	Nelen Beempd, top.B	150; 153		149-151
Maerselaer, van de		Merode-Westerlo		Nieland, top.Vessem	97	Oude Kerkstraat, top.Oe	107
- Geraert Tholoffs	145	- stamboom	88	(Ni)claessen		Oudenhove, van	107
- Henric Odulphus	147	- Anna	74; 75	- Jan -, schepen van Z-V-BI	5; 52	Oyen, Gerard, heer van	75
- Jan Janssen -, alias van Haren	81	- Ferdinand	78-80	- Michiel	106	Paliaert, top.B	151; 153
- Odulphus Peters	144	- Hendrik I	72-74	- (Ni)claes Jan	4	Papenven, top.B	145; 147; 148
Maes		- Hendrik II	74-76	- Peeteren Jan	4	Papenwaterlaat, top.B	65; 68
- Adriaen Frans	52	- Jan I	71; 72	Nistelroij		Paping, H. -, kerkm. In M	51
- Lambert Adriaen Frans	52	- Jan II	71; 72	- Antonia Niclaes Ariens	64	Paren, van der	
Maaseijk	76	- Jan III	71-73	- Gerart Jacobs van	64	- Jacobus -, kerkm. in M	50
Maastricht	72	- Jan IV	74	- Jan Jacobs van	66	- Paulus -, kerkm. in M	50
Made, Anton van der	21	- Jan z.v. Rycalt IV	73	- Cathelij, wed.Gerart Jacobs	64	Pauwels	
maden-Venster, mevr. van de -,	51	- Johan	80	- Margriet Niclaes	148	- Franck	67; 68
kerkm. In M		- Margriet -, echtgen. van Ge-	73; 75	- Niclaes	148	- Henrick	56
Malckersteechde, top.B	62	rard, heer van Oyen		Noord-Brabant	15; 28; 31	- jan	57
Marcelis, Mercelis		- Maria	69; 74-77	- Gedeputeerde Staten van.	7-11; 14;	- Michiel schepen van	2-7; 52-58;
- Dierick Jan	54	- Maximiliaan	72-74		15; 18; 115	Z-V-BI	101-107
- Jacop	2	- Maximiliaan-Albert	80	Nooyen, Anna	19	- Peeter	56
- Joost	4; 54	- Maximiliaan-Anton	78-80	Norberties, orde der	25	Pe(e)ters(sen)	
- Peeter	2	- Philips	77	Notermans, mr. G.F.J.	29	- Aert	104
- Wilbort	2	- Rycalt IV	72-74; 76	burg. van B		- Anssem	106
Maria Aleida, zuster	24	- Rycalt V	73-76	Nouwlant, top.B	152; 153	- Anthonis	4
Mariakapel	18; 27; 45	Merode (bastaarden)		Nuenen, van		- Berbel echtgen. van Henrick	56
Mariaoord, klooster	24	- Aert -, kanunnik in Oi	82	- firma	21	Evaerts	
Marie, kapittel van St. - te		- Jacobus -, kanunnik in Oi	82	- Johannes -, kerkm. in M	50	- Dierick	101
Utrecht	31	- Jari -, kanunnik in Oi	82	- Wilhelmus -, kerkm. in M	50	- Frans	5
Martens, Willem Henric	152	- Joos -, kanunnik in Hilvarenbeek	82	Nieuwen Dijk, top.B	146	- Goort	104
Matheussen		Merovingen	69	Nieuwen Camp, top.B	67; 147;	- Jan	4; 55; 101;
- Jan Aert	53	Mesmacker, Hendrik de	74		150-152		105; 144
- Joost	104	Meij(d)en, van der	zie Ameijden	Nijmegen	75	- Jenneke echtgen. van	7; 56
(Ma)t(h)ijssen		Meijers		Nijssen, N.N. wijnhandelaar	76	Servaes Hendricx	
- Andries Jan	56; 57	- Marinus -, kap.in M	50	Nijssen	zie Dionijssen	- Louis	127
- Henrick Pauwels	56	- M. kerkm. in M	50	Odulphus, St.		- Lijs	52
- Jenneke Pauwels	54	michielsen, Martijn	104	- past.van O1, apostel der	29-33; 115;	- Michiel	107
Mechelen	79	Middeltamp, top.B	151	- Friezen	117; 119	- Peeter	53
meeren, van de(r)		Mierlo, Marten Willems van	146	- kapel	33; 41; 119	- Peter Louis	126; 127
- Godefridus -, priester	22	Moeskops, M.	10; 11	- kerk	119	- Rut	104
- Henricus	22	Mol, Jan van	73	Oeckel, N.N. van -, notaris	80	- Tholoff	67
- Henricus Theodorus kerkm.	50	Molenecker, top.Z	52	Oerle		- Willem	3; 56
in M		Molenstraat, top.B	66; 67; 104;	- Aert Joris van	55	Pelmans Beempd, top.B	151; 153
- J. -, secr.van V-M, later V	16	Montfoort	144-146	- Peerke, echtgen. van Aert	55	Petershem, van	73
- Pieter -, priester	22	Mook, prof. W.G. van	110; 113	Joris		- Beatrix	71
Meeuwaert, top.B	147; 148	Moonen Camp, top.B	149; 153	Oerlemans		- Jan	71
Merode	30; 68-77	Moorman, N.N. -, boswachter	99	- Dirck	67	- Rogier	71
- Richard II	71	Morenvelt, top.F3	68	- Jenneke, wed. Dirck	67	- Willem -, kanunnik	35; 41
Merode-Houtfalize		Mortel(ken), top.B	64; 68	Oetelaar, van de		Perweijs	77
- stamboom	89	Motte, Guillaume de la -,	79	- A. -, raadslid in Oe	16	Petruskerk, St.	34
- Anna	77	notaris		- P. -, raadslid in Z	16	Pireenne, dr.L. -, rijksarchivaris	117
- Godert	81	muggenhnlol, top.Z	3; 5; 6	Oeover, C. van den -, raadslid	16	Philips IV, hertog van Brabant	74; 78
- Maria	81	Munster en Huilkerk		in Oe		Philipse, Jooris	105
- Richard III	71; 72	Mutsaers, N.N. -, bisschop van				Platteel, H.W. -, raadslid	10; 11
- Richard VI	81	's-Hertogenbosch				in V	17
- Rogier	81						

10.

Pompen, Jacobus -, past. van M later vicaris-generaal van het bisdom 's-Hertogenbosch	18; 19 50	Sambeeck, W.C. van -, raadslid in V-M, later V, tevens weth.	9; 16; 17
Postel		Sande, van de	
- heer van	55	- B.H.J. -, past. van M	50
- kerk van	56	- Henrick Andriessen	147
Postelse Weijer, top.V	97	- Jan Janssen	64
Provincialeweg, top. M	22; 25	- Lambert Andriessen	148
		- Lenaert Janssen	63
Rae(ff)broeck(en), top.B	63-65; 68	Sanders, P.A.M. -, burg. van 01	33
Raeijmaeckers Beempt, tcp.B	66; .152; 153	Sangen, G. van der	12
Raster Bergh, top.Zo-V	106	Sanscuijlen, top.B	149; 153
Raymakers, F.H.M. -, arts	22	Schaepsdijck, top.B	149; 151; 153
Rei jnders		Schampers, P. -, past. in M	51
- Jacop	4	Scheecken, top.B	67; 145; 148
- Willem	104	Schendel, Petrus van -, past. van M	18; 50
Richardson, E. -, historicus	69; 71; 72; 81	Scheperssteechd, top.B	63
Riviere, Hendrik van -, heer van Yseren	76	Schepersstreek, top.B	150; 153
Robillart	zie Johannes Natalis	Scheyntkens, Jan Aerts -, schepen van Oi	124-126
Rode	70	Scheystraat, top.Z	57
Roelofs, Yken	102	Schippers	
Roesers Acker, top.	104	- J.	12
Roestenbergvn, top.V	97	- P.J. -, raadslid in V	16; 17
Rogier, J.P. streekarchivaris	115	Schoonbraeck(en), top.B	64; 66
Rohe-Obsinnig, von		Schoordengen, top.B	64; 68
- Elisabeth -, echtgen. van	81	Schoordonck, top.B	144; 145
Godert van Andel		Schutjes, A. -, raadslid in Z	16
- Johan Frederick	81	Schutsboom, top.B	63; 68; 145; 147
- Maria	81	Schutte, dr.O. -, secr. van de Hoge Raad van Adel	117
Roozen, J. -, raadslid in. Z, later in V	16; 17	Schijndel	32
Rasters		Schijnt jens	
- Goyarden	124; 125	- Henric Jan	66
- Huybrecht	124	- Jah	67; 68
Rotterdam	25	Selen Camp, top.B	145; 148
Roij		Sestersaet, top.B	64; 152
- Gerarden Daniels van	67	Sgraets, Aert -, secr. van Oi	75
- Hendrick de	67; 68	Sleeuwen, Adrianus van -, past. van M	19; 50
- Henrick Janssen de	63	Slip(ken), top.B	149; 151-153
- Joh. van -, raadslid in M en Z	49	Smeets	
Ruelens Hof, top.B	66	- Jan	102
Ruilen, top.B	150; 153	- Jan Jan	2
Rummen	zie Merode	Smets, J.H. -, raadslid in V	10; 11; 17
Rutten		Smit, J.P.H.A. -, rijksarchivaris	30
- Aert	145	Smits, N.N.	80
- Adriaen Dijrk - de Brouwer	62	Soerlant, top.B	65
- Lijsken Dijrck	62	Someren	22
- Rut	55; 57; 106	Sonderen, top.B	65; 67; 145; 147; 151-153
- Rut Dijrck	67	Sonschen Steechd, top.B	62; 64; 149; 153
Ruys de Beerenbrouck, Chr. de -, minister van binnenlandse zaken	10; 14	Spanje	69; 72
Rijken, P. -, past. van M	50	Spierincx Camp. top.B	65
Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek	107	Spierincx Salrot, top.B	62
Rijsingh Acker, top.B	149; 153	Spoordonk, herdgang	67; 73; 132; 133
Salrot(tc), top.B	144; 147; 150; 153	Spoormans	
		- Arnaud kerkrn. in M	50
		- Herbertus Maria kerkm. in M	50
		Sprinckheester, top.B	62; 63; 66; 147

11.

Spijcker, Claes van de	147; 148	Tielemans	
Staatsbosbeheer	95; 96; 99	- Jacob	55; 57; 106
Stae ssa		- Jan	57
- Hendrick Jan	3	Tielens	
	5	- Adriaen Willem	7; 57
- Jan Jan	104	- Henrick Willem	57
Stans(sen)		- Catelijn, wed. Ariën Willem	57
- Jan Philips	127; 132; 134	- Mariken, echtgen. van Willem	7
- Philips Jan Philips	132	- Willem	7
Start, top.B	146; 148	Tilburg	19; 78
Stauthamer, Cephas	25	Timmermans	
kunstenaar		- Adriaen -, kap. in M	50
Steeghd, top.B	150; 153	- Jan	145
- Achterste -, top.B	151; 153	Toonders, M.C.	11
Steeghdacker, top.B	66; 68; 145; 147	Toor kens	
Steencuijlen, top.B	152; 153	- Dirick	127; 128; 132-134
Steenoven, top.B	64; 66	- Peter Jan	132; 134
Sterre, van de		Tweede Kamer der Staten Generaal	14
- Hendrick Janszoon	128-131; 134	Tyssen de Wit, Jan	
schepen van 01		Udenhout	80
- Jasper -, schout van Eindhoven en Woensel	131	Utrecht	31; 77; 119
Stert jen, top.Z	103	Uijenbraeck(en), top.B	146-148
Stevens, Catharina -, echtgen. van Hendrik de Cort	80; 81	Uijtregt, H. van	12
Steijmans		Val, top.B	68; 144
- Henrick Peeters	4	Valgaten, top.Z	103
- Peeters Janssen	57	Valcx, Verkouteren en Co., firma	25
- mr. Peter	52	Vechel, Ard Anthonisz. van -, priester	124; 126
Steijvers, Jean Theodore	29	Veen, N.N., van -, kamerlid	15
burg. van 01		Veghel	24
Stoffels, Mariken Jan -, echtgen. van Dierick Jacops	56	Veldakker, top.Z	3; 5
Stockeimans		Velden, van de -, aannemer	27
- Dirick Aerts	124; 125	Veldeken, jofr.	52
- Wouter Dirick Aerts	124; 125	Velders Hoeck, top.B	150; 153
Straten, herdgang	34; 125; 126	Veldhoven	
Stratum	19; 105	- Tafel van de H.Geest	103
Streep, top.B	152; 153	Ven, van de	
Streepacker, top.B	152; 153	- Martinus -, past. van M	25; 26; 50
Strijp	52	- bisschop	21
- Tafel van de H.Geest	105	Verachten, N.N. -, schepen van Oi	127; 128 128
Stuyt, J. -, architect	19; 21	Verbakel, Bernardus kap. in M	19; 27; 50
Sub Umbra Quer cus, harmonie	25	Verbeeck, Henrick -, vicaris	127; 128
Suerlants, mr.	106	Verfont	145
Surmont, jr. Reiner	54	Verenigde Nederlanden, Repu- blik der	30
Swalmen	21	Verhoysen, Leonardus Everarclus-, past. van M, voorheen kap. in Eindhoven en rector van Hui- ze Voorburg	22; 23; 50
Swartvoirt, top. B	68; 152; 153	Verrenbest, herdgang	125; 1/:
Sweerts de Landas, Maarten		Verrotten	
Christiaan	80	- Geerlingh Aerts	
Sijmons		- Jan Aerts	
- Henric	55; 57; 102; 104	Verstijnen, Jan Henric	
- Meriken Willem	57	Vervaart, Johan -, koopman	8i
1 avamel le	119	Vessem	9
renwens, Jan	101		
Tholoffs			
- Margriet, wed. Peter	144		
- Peter	144		
Thomas, Henric alias Vlasbloem	53; 152		
r honissen	zie Anthonissen		
1 hooreven, top.Z	55		

b. Wijken : 10 jaar verbanning buiten kerkhof
wijken op wegen en in herbergen.

Commentaar.

De arbiters van deken Vranck van Boert waren kanunnik Jan van Geldrop, waarschijnlijk de oudste kanunnik, en Jan wilhem Vos van de bekende Oirschotse familie, die schepen was in 1463, rentmeester van het kapittel in 1468 en kerkmeester van 1468 tot 1473.¹⁴⁾

Het is opvallend, maar begrijpelijk, dat daartegenover geen priester werd gesteld, immers alle priesters van Oirschot, zowel kanunniken als pastoor en vicarissen, stonden in een zekere relatie van afhankelijkheid ten opzichte van de deken. De familie Blycx wees aan Jan Juetensoen en Jan Jan Bruestens, die jammer genoeg niet verder bekend zijn, maar die wel mensen geweest zullen zijn met een bepaalde autoriteit en onafhankelijkheid.

Ad B.1.a. Een zoengeld werd niet rechtstreeks geëist. Waarschijnlijk was het slachtoffer niet gehuwd, anders had men gemakkelijk zoengeld kunnen eisen voor zijn gezin. Het werd misschien ook niet gepast geoordeeld, dat de deken zoengeld vroeg voor een onwettige zoon, maar de eerste afkoopbare bedevaart bij zo vele kan wel als een verkapt zoengeld beschouwd worden.

Ad B.2.c. Opvallend is het grote aantal bedevaarten, wat men in dit geval enigszins had kunnen verwachten. Uit de formulering blijkt echter, dat het niet zeker was, dat ze allemaal moesten worden afgelegd. Dat was afhankelijk van de "goede moed" van de deken. We kunnen dus wel spreken van min of meer voorwaardelijk.

- 14) Voor schepen zie S.A. Noord-Kempenland, Oud archief van Oirschot, charterverzameling nr. 233; voor rentemeester protocol van 1468, fol. 58; voor kerkmeester protocol van 1468 fol. 19vo, 20, 44, 55; van 1470 fol. 7, 8, 12, 16, 32; van 1471 fol. 5, 6, 11, 17, 23", 47v^o; van 1472 fol. 14, 26, 30vo, 36; van 1473 fol. 35vo, 40.

Nr. 4

1473 febr. 13

ZOEN-ACCOORD VOOR MOORD OP JAN WILHEMSZON VAN DEN VLOET.

R.A.N.B. Rechterlijk Archief Oirschot R.A. 123 protokol van 1473
fol. 4"

Dat comen syn Adriaen Wilhemssoen van den Vloet ende Jan Janssoen van der vloet ende Goyaert Houbraken als clegers van der dopt Janne Wilhems-

soen van den Vloet ende Gerit Mathys Huyskens soen, Rutger van Ellaer, wilhem van Hagelaer ende Dirck willem Faes Bierkens soen als keersluyde ende Jan soen wilhem Henric Penninx ende Henric soen Danel Scaubroecx als misdadige ter andere syden ende hebben hen verbonden, gesubmitteert ende overgegeven als van den ongeval des dootslachs voerscreven in persoenen ondergescreven, te seggen de dode syde: in eeler mans te weten: heer Jordan Ansemsoen, priester, willem Vos ende Dircken van Ellaer; die misdadege syde in her Henric Beelaerts, priester, Aernden den Momber ende Danel van Vlierden ende geloeft ten t's Heren hant te houden al alsulken seggen ende vuytspraken, als deze VI persoenen voerscreven eendrechtelyck seggen ende vuytspreken sellen al ter soenen recht ende geloeft voer geboeren ende ongeboeren, ut in forma.

In den fiersten soe seggen de seggeren eendrechtelyck, dat Jan ende Henric voerscreven God van Hemelryck ter eeren, der zielen te troest ende te lavenisse ende den vrienden te beternissen, sullen doen doen IIII° zielmissen ende daerof goet bewys te brengen van zekeren persoenen, die der geloeft sellen syn, alsoe dat behoert, tusschen dit ende Paesschen, oft yement van hennen wegen.

Item noch sellen Jan ende Henric voerscreven elck doen Gode ter eeren, der zielen te troest elck een bedevaert tot Sente Peters ende Pauweis te Roemen ende daer af te porren ende vuytgaen binnen VI weken na datum des vuytspraken ende daerof goet bethoen brengen als boeven voerscreven is.

Item noch sellen de selve Jan ende Henric voerscreven als misdadige comen in oetmoet den vrienden te moetzoetsel in een paer lynen clederen bloets hoeft ende bervoet, comende om der steekloedse voer 't sielmis-altaer, hebbende malck een bornende kersse in syn hant van enen pont was, latende die voer dat Heylich sacrament, biddende God ten vorsten genade ende den vrienden vergiffenisse des misdaets voerscreven.

Item noch sellen deze persoenen, te weten Jan ende Henric, als misdadige den vrienden voerscreven te beternisse geven ende betalen hondert gulden, X stuvers voer elcken gulden, of payment, datter goet over is, tot drie termynen binnen jaers, dat's te seggen t'allen XVII weken een derdendeel van de sommen voerscreven, van welken drien termynen sy den yersten termyn met gelde sullen sculdich syn te betalen ende die andere twe termynen sullen sy betalen met erfpach, dien te bewysen aen goede sekere onderpande binnen der vryheyte van Oirschot, daerof Jan voerscreven synen pacht bewysen sal, te seggen thien loepen erffroggen aen huys ende hof met erfren daeraen gelegen, groot synde negen lopensaet oft daeromtrent, gelegen in den prochien van Oerschot in die herscap van den Notelen, met eenre syden aen erffen Stheven Leemans, Gherit Luppen ende Dirck Michielssoen ende metter ander syde aen erffen Jan Mels, daer't af gedeylt is, strec-

kende metten enen einde van den gemeynder straten tot aen erffen Stheven Leemans metten anderen einde, voer welck thien loepen roggen die vrienden van der doeder syde voerscreven in der betalingen der soenen voerscreven Jannen voerscreven stedigen sullen XXIII gouden peters, XVIII stuyvers voer elcken peter, oft payment in anderen goeden gelde daervoer.

Ende Henric voerscreven sal bewysen moegen een half mud roggen der mate van Oerscot in der weerden, als Jans pacht voerscreven geoerdineert is, na be'loop van den lopenen met condicien, oft Jan ende Henric voerscreven liever geit geven, dat sy alsdan met gelde sellen moegen betalen die somme van den hondert gulden voerscreven, alzo gewoonlyck is.

Item noch sellen de selve Jan ende Henric voerscreven nummermeer tot genen dagen (sellen) moegen woenen in die heerscap van Spoerdonck ende in den stat van den Bosch ende der vryheyd Oerschot enen termijn van drie jaeren duerende en sullen moegen woenen oft comen mer sellen moegen doerlyeden ende benachten enen nacht gastschewyse, alzo verre als 't hen noot is.

Item noch en sellen de selve Jan ende Henric voerscreven niet moegen comen in geenen herbergen binnen Oerscot ende der stat van den Bosch, daer de vader, de bruederen, suster-kynder ende brueder-kynder, oerre-kynder ende moyen-kynder in syn van den doeden voerscreven, also verre, als sy 't weten ende oft geboerde dat sy daer onverhuete in quemen ende werden de vrienden voerscreven daer in vynden, so sullen sy daer vuytgeaen. Ende wiert dat sake, de misdadigen daer fierst in de herberge weer, dat sy daer in sellen moegen blyven.

Item noch sellen dese mysdadige voerscreven, te weten Jan ende Henric, borgen ende vastichyt setten den vrienden van den doden als van den hondert gulden voerscreven, geloeft in de manieren voerscreven, huyden desen dach.

Ende hiermede seggen wy, seggeren voerscreven, dese partien voerscreven versuent ende verleeken ten ewigen dagen te soenen recht voer geboren en voer ongeborenen ende allen degene, die daeraen cleven moegen, in vege oft in velde.

Datum opten XIII^{de} doch in februario.

Scabini : Geldrop, Jan de Volf, Dirck Mathyssoen.

Dat comen is Danel Aernt Scaubroecx ende Gielis Peters Aert Danelssoen ende Jan Mol ende hebben geloeft als principael sculdere op hen ende op allen horen gueden Adriaenen Willemssoen van der vloet allen alsulken hondert gulden, als daer hen Jan Penninck ende Henric Scaubroeck in verbonden mogen hebben ende VI goede mannen vuytgesproken hebben, in alder manieren, alsoe de vuytspraeck vuytgesproken ende vercleert steet hoven,

zonder wederseggen.

Geldrop, Volf, D. Huyskens, Ut supra.

Nr. 4

1473 febr. 13

Samenvatting.

Slachtoffer : Jan Wilhem van den vloet.

Daders Jan Wilhem Henrick Penninck
 Henric Danel Scaubroecx.

Zoen-commissie :

namens het slachtoffer : Jorden Ansems, priester
 Willem Vos
 Dirc van Ellaer

namens de daders : Henrick Beelaerts, priester
 Arnd den Momber
 Danel van Vlierden.

Uitspraak.

A. Verzoening aan het eind der akte uitgesproken.

B. Voorwaarden

1. Materiële vergoeding

a. Zoengeld : 100 gulden in drie termijnen (tweede en derde termijn mag in vorm van jaarpacht)

b. Kosten worden niet genoemd.

Geestelijke genoegdoening

a. 400 zielmissen

c. Bedevaarten : beiden : Rome

d. Beiden : een kaars

3. Schulderkenning

a. vergiffenis vragen in de kerk

b. Wijken : verbanning voor altijd uit Spoordonk en Den Bosch voor drie jaar uit Oirschot
 wijken in herbergen.

Afwikkeling.

De borgstelling voor het zoengeld is bij de akte geregistreerd.

Commentaar.

Zowel het slachtoffer als de daders waren uit families, wier leden meermalen in regentenfuncties voorkomen. De naam van den vloet wordt later van der vleuten.

De arbiters waren allen van regentenniveau. De beide priesters, die tevens notaris geweest zijn zullen aan het eind besproken worden. Willem Vos is waarschijnlijk Willem senior, die een lange staat van dienst had als schepen,¹⁵⁾ of mogelijk zijn zoon Willem, die na hem schepen was. Dit is echter niet waarschijnlijk, omdat deze zoon anders steeds ter onderscheiding Willem Willem Vos genoemd wordt. Ook Dirc van Ellaer was schepen geweest.¹⁶⁾ Arnd den Momber is verder niet bekend. Daniel van Vlierden is vermeld bij nr. 1.

15) Willem Vos sr. komt als schepen voor in 1440, zie charterverzameling nr. 177; 1443, zie nr. 183; als president-schepen in 1446, zie nr. 189; in 1455, zie nr. 208; en in 1461, zie nr. 229.

16) Dirc van Ellaer was schepen in 1464 en 1470, zie de eerste folio's van de protocollen dier jaren.

Nr. 5

1473 aug. 15

ZOEN-ACCOORD VOOR MOORD OP LAUREYS VAN BREST.

R.A.N.B. Rechterlijk Archief van Oirschot, R.A. 123, protocol van 1473, fol. 30 r°, vo

Dat comen syn Jacop Laureyssoen van Baest, Laureys Myneboets ende Vranck die Heest, als clegers van des dootslaechs Laureys van Baest saliger gedachten, ter eenre syden ende Henrick Jans 's volres soen, als misdeduge des dootslaechs voerscreven ter andere syden ende hebben geloeft, hen verbonden, overgegeven ende gesubmitteert aen t's Heeren 's hant voer scepenen van Oerschoth, hieronder gescreven, te houden allet 't geen des der zaken des ongevals voerscreven aengaen mach, te weten die dode syde in die eerbaren mannen her Mercelys van den Boegaert, priester, wilhem van Catwyck ende in Danelen van Vlierden ende die misdadige in die eerbaren mannen her Jordaen Ansems, priester, ende in Henrick Moel, scoutheyt myns heren van Myrrode tot Oerscot, gelovende te houden op soen ende soenbreeck etc. al alzulken seggen ende vutsprake, als die vijf goede mannen seggen ende vutsprecken sellen, gelovende aen beyden syden voer alle diegeen, die in wege oft in velde geweest hebben, voer geborenen ende voer ongeborenen, ter soenen recht etc., welke soenen uytspreeck ende seggen der goeder mannen voerscreven hom aldus vervolget:
In den fiersten, dat Henrick Jans 's volres soen als misdadige sal doen doen Code ter eren, der zielen te troest ende te lavenissen ende den

rader ter beternissen, vierdalf hondert zielmissen, dat men heyt cloewegewin, ende daerof brengen goet bethoen, alsoe ghewoent is ende dat beh;Jren sal.

Item, want dat noch niet genoch en is, soe is der goeder mannen seggen ende vutsprake noch, dat Henrick voerscreven als misdadige doen sal Godt tel eeren, der zielen te troest ende den vrienden ter beternissen, met selfs lijve een bedevaert tot Sunte Peters ende tot Sunte Pauwels daerof dat hy sal porren ende vut.gaan binnen VI weken na datum vutsprecken ende daerof brengen goet bethoen, als hoven vercleert

Item noch seggen die goede mannen tot hoere vutsprake, dat Henrick voerscreven als misdadige sal geen een bedevaert met syns selfs lijve ten Heyligen Bloede tot wilsenaken, daerof dat hy sal porren ende vutgaen tinnen VI weken, nae dat hy wedercomen sal syn van Sunte Peter ende Pauwelle te Romen, ende daerof te brengen oeck goet bethoen als boven.
Item noch seggen die goede mannen tot hoere vutsprake, dat Henrick voerscreven als misdadige sal comen opten sondach XXII dage in augusto in een peer lynen cleder, als die prochie misse vut is, bervoet, bloetshoefts, hebbende in elck hant een bornende waesse kersse, wegende elck een libre, knielende voer het zielmisse-altaer, biddende God ten vorsten genade ende den vrienden vergiffenisse des misdaets ende dootslaechs voerscreven, enal,dan enige daertoe geordineert of die prochiaen van der kerke den,elven Henrick opnemen sal ende leydene voer dat Heylige werdige Sacraent, knielende daervoer neder, sprekende syn gebet aldaer ende dan opeaede, latende beyde die kerssen aldaer ende geen, daer 't hem believeen

Item noch seggen die goede mannen tot hoere vutsprake, dat Henrick voeren als misdadige sal geven ende betalen den vrienden van den dodenreven ter beterrussen tsestich guede gulden, X stuvers voer elcken gerekent, ende die te betalen tot drie termijnen, dat's te weten, e7Aedeel van der summen voerscreven te XVII weken neestcomende bin-aers al betaelt te syn ter soenen recht. Ende die penninghe sal Henvoerscreven verborgen met goyde borgen, alsoe ghewoent is, ende al-en rosten, als de vriende ende maegen des drieden vercooren hebben, betalen binnen VI weeken nae dese vytspraeken, om die costen deerte betalen, ende dat. sal hom corten aen synen irsten termin ende pennighe sal men gheloven Claessen ende hem betaelen.

Item seggen die goede mannen tot hoere vutsprake, dat Henrick voeren als misdadige niet. en sal mogen geen ofte keerera, eten ofte ken binnen der herscappen van den Kerckhof enen termyn lanck dueren- tvJee jaer ende niet langer, mer sal moegen comen ende geen ter kerke al?ne behoerlyc is. Ende oft hy oeck binnen der voerscreven herscappen

yet te doen heeft in den recht, dat hy alsdan daerin sal moegen coemen ende dan oeck moegen eten ende drincken, ofts hem noot is binnen der her-scappe.

Item noch seggen die goede mannen tot hoere vutsprake, dat Henrick voerscreven als misdedige nimmermeer en sal moegen comen in egeene herbergen, daer die kijnder van den doden voerscreven in syn, oft die vrienden ende magen van den doden voerscreven, alzoer ver als hy 't weet. Ende, oft geboerde, dat Henrick voerscreven ierst in enige herberge weer ende daer enige van den vrienden ofte kynderen voerscreven in quemen, dat die selve Henrick alsdan daer oeck vutgaen sal, alzoer verre als men hem die weet doet.

Ende met dese vutsprake seggen wy seggeren voerscreven dese partien versuent ende verleken ten ewigen dagen ende oeck allen diegeen, die in wege oft in velde geweest mogen hebben, syn sy te water ofte te lande, op soen ende soenbreeck ende op vrede ende vredebreck ende al ter soenen recht.

Ende soe wes duysternisse, discoerde dat gevallen mocht in deze zaken voerscreven, daer houden wy seggeren altyt onse verclaren.

Hier zyn over geweest scepenen tot Oerscot a,b,c,d, etc. Ghesciet ende gegeven in 't jaer der gheboerten ons Heeren etc.

Datum XV augustii.

Coram : Hoppenbrouwers, Huyskens, wolf.
Esch.

Nr. 5

1473 aug. 15

Samenvatting.

Slachtoffer : Laureys van Baest.

Dader : Henrick Jan de Volder.

Zoen-commissie :

namens het slachtoffer	Mercelys van den Boegaert, pastoor Wilhem van Catwyk Danel van Vlierden
namens de dader	Jordaen Ansems, priester Henrick Moel (Haubraecken), schout van de heer

Uitspraak.

A. Verzoening uitgesproken aan het eind der akte.

B. Voorwaarden.

1. Materiële vergoeding

a. Zoengeld : 60 gulden in drie termijnen

- h. Kosten (niet omschreven) in korting op de eerste termijn.
2. Geestelijke genoegdoening
 - a. 350 zielmissen
 - c. Bedevaarten : Rome
wilsenaken
 - d. 2 kaarsen.
Schulderkenning
 - a. Vergiffenis vragen in de kerk
 - b. wiken : verbanning voor twee jaar uit Kerkhof
wiken in herbergen.

Afwikkeling hier niet vermeld.

Commentaar.

Laureys van Baest is van een familie, die meermalen voorkomt in oude stukken. De dader is verder onbekend.

De arbiters zijn priesters en regenten. Wilhem van Catwyk was presidentschepen geweest.¹⁷⁾ De anderen zijn al besproken.

Opvallend is, dat namens de dader slechts twee arbiters zijn aangewezen tegen drie namens het slachtoffer. Naar de reden kan slechts gegist worden.

17) In 1464 en 1469, zie schepenprotocollen van die jaren.

GEGEVENS OVER ENKELE GENOEMDE PERSONEN

Vranck van Boert.

Deze kapitteldeken van Oirschot was verwant met verscheidene vooraanstaande Dirschotse families. Hij komt voor in een stamboom van de familie Vos eah Beerse,¹⁸⁾ al wordt hij daar foutief 'Joorden' genoemd. De deken is zelf waarschijnlijk de schuldigde van deze foutieve voornaam. Ook Schutnoemt hem J. de Boert.¹⁹⁾ Dit is gebaseerd op een armenrekening over het jaar 144⁴/45, waarvan Schutjes zegt, de eeuw niet te kunnen gissen, maar die hij niettemin terecht tussen jaartallen uit de vijftiende eeuw pl¹ tst.²⁰⁾ De afhoring van deze rekening is alleen door de deken onderkend. De handtekening moet volgens mij worden gelezen : Fran de Boert decanus ecclesiae sancti Petri Oirschottensis. Maar de letter F is zo uitgevoerd, onder de regel doorgetrokken en verbonden met een streep onder de handtekening, dat men er, niet beter wetend, een J in kan zien. Hoe men dan de letters "ren" heeft willen verklaren, blijft een vraag.

Vranck van Boert was van 1436 tot 1443 niet-residerend pastoor van Knegsel; hij studeerde toen aan de universiteit van Leuven.²¹⁾ Hard heeft hij waarschijnlijk niet gestudeerd, want hij heeft blijkbaar alleen de voorbereidende faculteit der artes afgemaakt. Hij wordt "meester" genoemd, maar had geen titel in theologie of kerkelijk recht, die men dan toch zou verwachten. Hij zal in 1443 of misschien al eerder kanunnik van Oirschot zijn geworden en kort daarna deken, wat hij bleef tot zijn dood in 1472.²²⁾

Hij komt voor als arbiter in zoen-accoord nr. 1 en is benadeelde partij in nr. 3. Hij had dus een natuurlijke zoon - wat in die tijd niet ongebruikelijk was - die niet zijn naam droeg - wat wel ongebruikelijk was. De reden kan zijn geweest, dat deze zoon was geboren in de tijd, dat Vranck in Leuven studeerde en alleen in Oirschot op vacantie kwam, welke vacantie hij dan op deze manier aangenaam schijnt te hebben besteed. De zoon zal opgegroeid zijn bij zijn moeder, ook afkomstig uit een vooraanstaande Oirschotse familie, waaraan hij zijn naam ontleende, terwijl in Oirschot overigens iedereen wist, wie de vader was.

Vranck van Boert had nog een andere natuurlijke zoon, die zowel de voor naam als de achternaam van zijn vader droeg. Op 17 juli 1473 kocht Henrick Beelaerts, priester, voor hem een jaarpacht van 13 mud rogge uit de windmolen van Kerkhof van Jan van Merode.²³⁾ Uit de bepalingen bij deze koop kan men vermoeden, dat Vranck jr. toen minderjarig en ziekelijk was en dat zijn moeder Liesbeth Rykers heette, misschien de huishoudster van de deken.

Joorden Ansems Jan Hannen.

Zichzelf noemt deze priester meestal Joorden Ansems. Een enkele maal komt hij voor als Joorden Ansems Hannen of als Joorden Ansems Jan Hannen-soen. Zijn grootvader was Jan Hannensoen, die meermalen schepen was.²⁴⁾ Ook zijn vader was meermalen schepen.²⁵⁾ Joorden werd priester en was daarnaast notaris, wat in die tijd veel voorkwam. In het Oirschotse archief zijn tot nog toe echter slechts twee notariële akten van zijn hand gevonden.²⁶⁾ Hij was rector van het altaar van O.L. Vrouw en Sint Joris.²⁷⁾ Nu is het opvallend, dat vele betalingen van zoengeld op dat altaar moesten gebeuren. Of dit mede reden is geweest, om hem tot arbiter te kiezen, is onzeker. Hij zal wel als een verstandig en bezadigd man beschouwd zijn. Hij trad op als arbiter in de zoenen nrs. 1, 4 en 5. In 1464 wordt hij niet-residerend pastoor van wyn(telre?) genoemd, maar in 1473 niet meer. Hij zal dus afstand gedaan hebben.

Henrik Beelaerts.

Ook deze priester was tevens notaris. Van zijn hand bevinden zich meerde-notariële akten in het Oirschotse archief.²⁸⁾ Hij was uit een familie van schepenen; zijn broer Rutger was schepen in 1466.²⁹⁾ Van Henrick Beelaert is mij geen speciale geestelijke functie bekend, tenzij men de functi van kapelmeester van de Lieve-Vrouwe-kapel als zodanig beschouwt. Deze fw,J-tie vervulde hij van 1465 tot 1471.³⁰⁾ Ook trad hij op als gasthuis-inleefter van het Sint-Joris-gasthuis.³¹⁾

Hr2 woonde samen met zijn twee ongehuwde zusters Heylwig en Margriet. Zij waren bijzonder betrokken bij het Sint-Barbara-gilde. Zij hebben wel beflh kt over ruime geldmiddelen, want in de jaren 1466-1473 kopen zij minstens achttien maal gronden of jaarpachten, de beste geldbelegging in die tijd. Na de dood van Heylwig stichtten Henrick en Margriet in 1489 het Beelaerts-hofje, of hofje van Sint Anna en Oda.

Uit het voorgaande is wel duidelijk, dat Henrick niet alleen gefortuneerd was maar ook zakelijk ingesteld. Een aanwijzing daarvoor is ook, dat hij in 1468 werd gekozen als arbiter in een civiele zoen, waar bijna nooit een priester voor gevraagd werd.³²⁾

NOTEN:

1P 'Beelaerts van Blokland, Het Oirschotse geslacht Vos van Beerse, in raxandria jrg. v (1898) blz. 257 - 265. Zijn grootmoeder was Maria Vos van Beerse.

1j) Schutjes, a.w. blz. 365.

2J S.A. Noord-Kempenland, Archief van de tafel van de H.Geest van Oirschot, vrl. inv. nr. 50.

2L) N.J.F. Juten, Concilium de Beke, blz. 53.

1471 trad hij op 17 februari nog op als deken, toen hij voor het Sint-Joris-gasthuis een jaarpacht kocht, protocol van 1471 fol. 14". Op 26 november 1472 maakten de Oirschotse kanunniken gebruik (misbruik?) van het openstaan van het dekanaat, om nieuwe statuten vast te stellen. A.M. Frenken, Documenten betreffende de kapittels van Hilvarenbeek, Sint-Oedenrode en Oirschot, 's-Hertogenbosch 1956, blz. 255.

23) Protocol van 1473, fol. 26.

24) Hij was schepen in 1416, zie charterverzameling nr. 89; in 1419, id. nr. 101; in 1422, id. nr. 112.

- 25) Ansem Hannensoen was schepen in 1418, charterverzameling nr. 99; in 1424, id. nr. 120; in 1427, id. nr. 132; en in 1432, id. nr. 147.
- 26) Een akte van 1438, charterverzameling nr. 168^a en een van 1463, id. nr. 232.
- 27) Als zodanig trad hij op in 1468, zie protocol van dat jaar fol. 48, en in 1473, protocol 1473, fol. 24^v.
- 28) Akten van de jaren 1452, charterverzameling nr. 198; 1458, id. nr. 217; 1459, id. nr. 221; 1466, id. nrs. 244 en 245; 1469, id. nr. 255; 1471, id. nr. 268.
- 29) Zie eerste folio van het schepenprotocol van dat jaar.
- 30) Zie protocol van 1465 fol. 30; 1468 fol. 19vo; 1469 fol. 3vo; 1470 fol. 12 en 32; 1471 fol. 11 en 16^v.
- 31) Protocol van 1473 fol. 16^v en 17.
- 32) Protocol van 1468 fol. 18vo en 19.

111, STAMLIJST SMETSERS (SMETSERS OLIEHANDEL, OIRSCHOT)
door N. van nijd<

Smetsers
Jacob willem
overleden vóór 1557
gehuwd met Van Doren, Catarina d.v. Goyaert Adriaen

2. Smetsers
Roeloff Jacob
overleden vóór 1619
gehuwd met Jacobs, Aleyt Lenaert
kinderen : Goortgen
Lenaert
Anthonis
Berbel, gehuwd met Peter Jans van der Laeck
Jacob, gehuwd met Marycken Jan Huybrechts

Smetsers
Anthonis Roeloff
gehuwd met Catharina d.v. Rutger Peter Henricx van Strijp

4. Smetsers (alias van Doren)
Peter Anthonis Ruelens
gehuwd met Maria Godefridus Goossens Smits
kinderen : Godefridus, ged. 24-9-1644
Maria, ged. 20-9-1645
Elisabeth, ged. 6-1-1647, gehuwd 2-2-1676 met Goyaert Jan
Huyberts van de Meer
Godefridus, ged. 2-1-1649 (zie onder 5)
Ida, ged. 30-11-1650
Rutgerus, ged. 24-12-1652, gehuwd 28-1-1685 met Antonetta
Jan Hobbelen

5. Smetsers
Godefridus Peter
ged. Oirschot 2-1-1649
gehuwd met Maria Peeter van Croonenburgh, 16-11-1681
kinderen : Maria, ged. 15-9-1682
Petrus, ged. 17-7-1684 (zie onder 6)
Petrus, ged. 28-11-1686, gehuwd met Aldegonda Willems

Antonius, ged. 13-3-1689, gehuwd met Adriana Timmermans
 Gijsbertus, ged. 18-2-1692
 Joannes, ged. 19-2-1695
 Paulus, ged. 27-7-1697, gehuwd (1e huwelijk) met Anna
 Godefridus van Ginhoven, en (2e huwelijk) Maria Willem
 Luytens

6. Smetsers

Petrus Godefridus
 ged. Oirschot 17-7-1684
 gehuwd met Catharina Petrus Stevens
 kinderen: Joannes, ged. 11-1-1720, gehuwd met Helena Snellaarts
 Maria, ged. 26-1-1722
 Petrus, ged. 3-10-1726 (zie onder 7)
 Gijsbertus, ged. 23-12-1732, gehuwd met Maria van Boshuysen
 Barbara, ged. 1-12-1735

7. Smetsers

Petrus Petrus
 ged. Oirschot 3-10-1726
 gehuwd Gertrudis Adriaan Kemps, ged. Oirschot 25-11-1725
 kinderen: Petrus, ged. 22-2-1750
 Franciscus, ged. 23-10-1751, overl. 17-12-1826, gehuwd met
 Anna Antonius Erven
 Petrus, ged. 24-4-1754
 Cornelis, ged. 28-7-1755, overl. 4-11-1819, gehuwd met
 Cornelia van Loon
 Adrianus, ged. 10-11-1757 (zie onder 8)
 Catharina, ged. 18-5-1761, overl. 26-3-1845, gehuwd met
 Franciscus Stephanus Francken
 Petrus, ged. 24-12-1765

8. Smetsers

Adriaan Petrus
 ged. Oirschot 10-11-1757
 overl. 19-5-1831
 gehuwd 17-6-1798 met Barbara Joannes van Berendonk, ged. Oirschot
 3-5-1770
 kinderen: Petrus, ged. 15-1-1800
 Joanna Catharina, ged. 30-10-1801, overl. 25-12-1843
 Gertrudis, ged. 29-11-1802

Cornelia, ged. 3-11-1803, overl. 15-3-1883, gehuwd
 8-5-1836 met H. van Loon
 Lucia, ged. 13-12-1804
 Petronella, ged. 10-1-1806, overl. 21-4-1840, gehuwd
 31-5-1835 met Petrus Willebrordus van den Akker
 Maria Catharina, ged. 7-4-1808, overl. 18-2-1893, gehuwd
 17-10-1841 met Antony van der Schoot
 Joannes, geb. 14-9-1809 (zie onder 9)

9. Smetsers

Joannes Adriaan
 geb. Oirschot 14-9-1809
 oven. 12-5-1868
 gehuwd 31-5-1835 met Hendrieka van de Mosselaar, geb. Oirschot
 16-4-1807
 kinderen : Adriaan, geb. 21-3-1836 (vertrokken naar St. Oedenrode)
 Johannes, geb. 23-3-1838 (zie onder 10)
 Simon Peeter, geb. 10-4-1841, overl. 24-8-1860
 Bernardus, geb. 30-1-1843, overl. 15-11-1844
 Martinus, geb. 30-1-1843, overl. 19-1-1925, gehuwd met
 (1e keer) H. Bullens en (2e keer) Hendrika Schellen
 Maria Barbara, geb. 22-11-1845, overl. vught 28-8-1921
 Barbara, geb. 7-8-1850, overl. juli 1853

10. Smetsers

Johannes
 geb. Oirschot 23-3-1838
 overl. 29-3-1902
 gehuwd met Dimpna Peeters, geb. Bladel 9-11-1835
 kinderen : Joannes Jozef, geb. 11-6-1874, overl. 14-3-1875
 Cornelis Joannes, geb. 14-10-1877 (zie onder 11)

11. Smetsers

Cornelis Joannes
 geb. Oirschot 14-10-1877
 overl. 7-1-1947
 gehuwd 25-8-1902 met Mechelina van der Linden, geb. Aarle-Rixtel
 28-6-1877, overl. Eindhoven 27-12-1935
 kinderen : Joannes Arnoldus, geb. 9-1-1904, overl. 28-3-1904
 Dymphna Christina Maria, geb. 2-2-1907, overl. 28-3-1907
 Joannes Arnoldus Maria, geb. 2-2-1907

Arnoldus Maria, geb. 27-2-1909
 Dymphna Maria, geb. 15-6-1911, overl. 20-6-1911
 Christina Cornelia, geb. 11-8-1913
 Cornelis Leonardus, geb. 29-8-1915 (zie onder 12)

12. Smetsers

Cornelis Leonardus
 geb. Oirschot 29-8-1915
 gehuwd 15-11-1945 met Maria Anna van Hoof, geb. O.W. en Middelsteers
 30-11-1916
 kinderen : Johannes Franciscus Petrus Maria, geb. Tilburg 13-8-1946
 Franciscus Cornelius Arnoldus Maria, geb. 1-10-1947
 Arnoldus Antonius Odulphus Maria, geb. 23-1-1949
 Cornelius Leonardus Johannes Maria, geb. 11-6-1950
 Adrianus Petrus Maria, geb. 19-9-1951
 Jozef Petrus Johannes Maria, geb. 19-9-1952
 Paulus Cornelius Jozef Maria, geb. 9-3-1954
 Antonius Bernardus Jozef Maria, geb. 14-3-1955
 (zie onder 13)
 Carolus Odulphus Johannes Maria, geb. 28-2-1956
 Leonardus Johannes Maria, geb. 11-12-1960

13. Smetsers

Antonius Bernardus Jozef Maria
 geb. Oirschot 14-3-1955
 gehuwd 5-11-1976 met Helena A.M. van Heeswijk, geb. 27-1-1953
 kinderen : Walter Cornelius Theodorus Maria, geb. 12-9-1980
 Maarten Johannes Antonius Maria, geb. 19-9-1981

DE VRIJWILLIGE RECHTSPRAAK IN DE DINGBANKZEELST - VELDHOVEN - BLAARTHEM

(uit : Rechterlijk Archief Veldhoven, inv.
 vervolg op CAMPINIA 11e jaargang, blz. 101-107.

719. 15-3-1619 391/3

Wouter Peeters, voogd over zijn vrouw Jenneke, heeft aan haar moeder Anneke Peeters het huis overgedragen, dat door loting uit de erfenis van haar vader aan Jenneke ten deel was gevallen en waar Anneke nu nog in woont. Na haar dood kunnen Wouter en Jenneke het huis weer aanvaarden. Zolang Anneke er in woont, zal zij het ook onderhouden.

Schepenen : Michiel Dionijzen en Peeter Wouters.

720. 18-3-1619 392/1

Jenneke Janssen, vergezeld van haar voogden Peeter Wouters en Jan Janssen, heeft beloofd te betalen aan Mateus Wouters op de feestdag van Maria Lichtmis 1626 (2 februari) de som van 100 gulden, met 61% rente.

Schepenen : Michiel Dionijzen en Peeter Wouters.

Zo.ve. 15-3-1619 392/2

Jan JJ, 00rtsen van Bladel, als voogd van zijn vrouw Truyken, verklaart een voldoende financiële vergoeding ontvangen te hebben van Neel Marcelis voor het afstaan van het hun toekomstige erfdeel van de ouders van Truyken er welke erfgoederen zijn gelegen in Zonderwijk-Veldhoven.

Jan Goortsen verklaart bovendien door Ceel Marcelis vergoed te zijn voor het aandeel in de erfenis van Aert Laureijsen en Wouter Aerts.

Schepenen : Michiel Dionijzen en Frans Hendricx.

Oerle 3-4-1619 393/1

Corstiaen Laureysen heeft overgedragen aan Willem Hendricx een perceel grond, gelegen in Oerle (belendende percelen : Jan Jacobs, de kinderen van Jan Damen, abdij van Postel, de weg).

Schepenen : Michiel Dionijzen en Frans Hendricx.

723. Zo.ve. 3-4-1619 393/2

Jacob Diericx en Willem Hendricx hebben gezamenlijk overgedragen aan Corstiaen Laureysen een akker gelegen in Zonderwijk-Veldhoven, ter plaatse

genaamd de Haesewinkel (belendende percelen : abdij van Postel, kerkhof van Veldhoven, Michiel van Uepen, de weg).

Schepenen : Michiel Dionijssen en Frans Hendricx.

724.a. Zo.Ve. 11-4-1619 394/1

Aert Peters en Jan Peters, zonen van Peter Aerts en Mariken, zijn een boedelscheiding overeen gekomen van de goederen gelegen in Zonderwijk-Veldhoven, ter plaatse genaamd de Heersse.

Aan Aert is ten deel gevallen het huis en de grond ten westen ervan (belendende percelen : Jan Willemszoon, Goort Adams). De lasten die er op berusten zijn een mud rogge per jaar te betalen aan de kerk van Eerssel en een halve blank cijns aan de heer van Oerle.

Schepenen : Michiel Dionijssen en Peeter Wouters.

724.b. Zo.Ve. 11-4-1619 395/1

Aan Jan zijn ten deel gevallen de bijgebouwen en de kelder en de helft van de omliggende grond (belendende percelen : de gemeente, Goort Adams). De last die er op berust is het schenken van een vat rogge per jaar aan de kerk van Veldhoven.

Schepenen : Michiel Dionijssen en Peeter Wouters.

725. 12-5-1619 396/1

Hendrick Aerts en Hendrick Willem beloven te betalen aan Mariken, dochter van Willem Sijmons, op 12 mei 1620 de som van 32 gulden met 6% rente.

Schepenen : Aert Wilborts en Michiel Pauwels.

726. 15-5-1619 396/2

Evaert Dielis en Hendrik Evaerts beloven te betalen op 15 mei 1629 aan Matheusen Wouterszoon de som van 50 gulden met 3% rente. Hiermee is een achterstallige pacht van reeds 20 jaar komen te vervallen.

Schepenen : Michiel Dionijssen en Peeter Wouters.

727. 4-5-1619 396/3

Mariken, dochter van Corstiaen Willems, vergezeld van haar toegewezen voogd, verzoekt het recht van naasting op de goederen die ... Pauwels heeft overgedragen, als voogd van zijn vrouw Geertruid, aan Willem van Vlierden op 15 mei 1618, omdat zij een nauwer bloedverwant is dan Willem van Vlierden. Zij zal Willem de kosten die hij voor de koop heeft gemaakt vergoeden.

Schepenen : Michiel Dionijssen en Michiel Pauwels.

728. 6-5-1619 397/1

Joost Jansen, grootvader van Mariken Jansen, minderjarige dochter van Jan Joosten en Mariken Jansen, verklaart ontvangen te hebben de som van 376 gulden en 11 stuivers van Willem Geertszoon van bruten, oom en voogd van Mariken. Joost Jansen belooft hiervan jaarlijks 23 gulden en 10 stuivers aan Willem te geven t.b.v. Mariken.

Wanneer Mariken meerderjarig wordt of huwt zal Joost het geld aan Mariken geven. Mocht zij voor die tijd overlijden dan zal Joost de som geld onder de naaste verwanten verdelen.

Schepenen : Michiel Pauwels en Aert Wilborts.

Kanttekening : Deze belofte is vervallen op 7 april 1734 met consent van Hendrik Hendrickszoon van Aichen, echtgenoot van Mariken.

729. 12-3-1619 398/1

weduwe Heyiken Michielsens, die ziek is, maakt haar testament op, samen met haar voogd Adriaen Jansen.

Aan Anneke Ariëns vermaakt zij 10 gulden voor het werk dat zij voor haar heeft gedaan en aan haar dochter vermaakt ze 15 gulden, als dank voor al hetgeen ze heeft gedaan tijdens haar ziekte.

Schepenen : Michiel Pauwels en Aert Wilborts.

730. 16-2-1619 399/1

Wouter Wouters belooft jaarlijks aan Willem Pauwels Coolen en Gerit Willems, H. Geestmeesters te Gestel en Blaarthem, 20 stuivers te betalen ten behoeve van de Tafel van de Heilige Geest voor de pacht van een akker genaamd de Streep ongeveer 2 loopensaats groot (belendende percelen : Goort Adams, Anthonis Adriaens, Bartel Hendricx).

Schepenen : Michiel Pauwels, Aert Wilbortsens, Willem Huybrechts, Hendrick Eymerts.

731. Zo.Ve. 15-3-1619 400/1

Lodewijck Henricx belooft jaarlijks aan Peeteren Janssen Bumiëns een erfrente van 30 gulden en 5 stuivers te betalen voor het huis, hof en aangrenzende grond gelegen in Zonderwijk (belendende percelen : Jan Janssen van Stralen, Wilbort Aertssen, Daniel Rutten). De eerste termijn loopt af op 4 a.s.

Schepenen : Michiel Pauwels en Aert Wilborts.

^k anttekening : Lodewijck Henricx heeft de som voldaan aan Peeteren Jans Bumiëns op 12 januari 1637. Schepenen : Jacob Tilemans en Geraart Joosten.

732. Zo.ve. 10-6-1619 401/1
Mathijs Mathijssen en Hendrick Pauwels van Rijthoven hebben aan Jan Bastiaens overgedragen een perceel grond geheten de Kercke, gelegen in Zonderwijk, zoals dat in de akte d.d. 27-5-1619 voor de schepenen van Harlingen was bepaald (belendende percelen : de koper, kinderen van Jan Janssen, de Kerckewech).
Schepenen : Michiel Dionijssen en Frans Hendricx.
733. 10-6-1619 402/1
Mathijs Mathijssen en Hendrick Pauwels hebben aan Jan Hendricx een perceel grond overgedragen (belendende percelen : de koper, Jan Vreijssen, de wech).
Schepenen : Michiel Dionijssen en Frans Hendricx.
734. 26-6-1619 402/2
Jacob Tielemans heeft aan Rut Janssen een perceel grond genaamd de Begbroeken overgedragen, dat hij had geërfd van Hendrick Hendricx (belendende percelen : de gemeijne loop, Jan Bastiaens, Rut Janssen).
Schepenen : Michiel Dionijssen en Peeter wouters.
735. Z. 27-6-1619 403/1
Geerit Cornelis heeft overgedragen aan Hendric Eymerts een perceel land, genaamd de Veldecker, die Peeter Wouters aan Geerit op 22 augustus 1618 had overgedragen maar uit naarderschap aan Hendrick Eymerts toekomt. De Veldecker is 1 loopensaat en 12 roeden groot en ligt in het Muggenholte Zeelst (belendende percelen : Hendrick Willemszoon, Peeter Wouterszoon, Jan Staessen, Henric Aertszoon).
Schepenen : Michiel Dionijssen en Peeter Wouters.
736. 4-7-1619 404/1
Faes Hendricx heeft overgedragen aan Tonis Anthonis van Tricht een huis met omliggend land (belendende percelen : Michiel Pauwels, de gemeynthe, Matheus Wouters).
Schepenen : Michiel Dionijssen en Peeter Wouters.
Faes Hendricx verklaart dat Tonis Anthonis de koopsom heeft voldaan.
- 737.a. 27-6-1619 405/1
De erfgenamen van Dierick Lippen en zijn vrouw Margriet zijn een verdeling van de goederen overeen gekomen, die door Dierick en Margriet zijn

- nagelaten. Aan Lijsken, weduwe van Hendrick van Hoeve is hierbij ten deel devatlen:
een gedeelte van het woonhuis, gelegen in Zeelst
- 't Gerstvelt, grenzend aan het woonhuis (belendende percelen : Alit Meussen, Bartholomeus Diercx, Adriaen Daniels, de straat)
- een halve beemd (belendende percelen : Jan Diericx, Bartholomeus Dierx, Dingen Wilborts, de gemeyn straet)
- een derde gedeelte van het perceel genaamd de Gaelder (belendende percelen : de pastorij, jr. Goyaert van Eijck, de kinderen van Lijhrecht Goyaerts)
- de helft van een perceel in de Molenstraat (belendende percelen : Hendrick Janssen, de Molenstraat)
- de helft van de Bereken beemd niet de 4 eikebomen die achter de schuur staan.
De lasten die die hieruit betaald moeten worden zijn 17 vaten rogge en een cijs van 4t stuiver.
Schepenen : Michiel Dionijssen en Michiel Pauwels.
- 73;.b. 27-6-1619 406/1
Aan Alit Bartholomeus en haar kinderen, vergezeld van hun voogd Jan Jan Mercelis, is ten deel gevallen:
- andere gedeelte van het woonhuis en een gedeelte van het aangelaagde belendende percelen : kinderen Jan Diericx, Adriaen Daniels, de gemeyn
een gedeelte van een beemd, welke echter 121 roede groter moet zijn dan de beemd toegewezen aan Lijsken (belendende percelen : Seger Hen- Peeter Mercelis, de gemeyn straet)
een gedeelte van het perceel genaamd de Gaelder (belendende percelen : ip Goyaerts, jr. Goyaerts van Eijck)
de helft. van een beemd gelegen op de Langedijk (belendende percelen : eduwe Anthonis Joosten, de gemeyn straet, Joost Janssen)
de helft van een perceel in de Molenacker (belendende percelen : jr. Goyaert van Eijck, de molen, Jan Janssen van Aelst, de weg).
De lasten die op deze goederen berusten zijn 17 vaten rogge en een cijs van 43. stuiver.
Schepenen : Michiel Dionijssen en Michiel Pauwels.
738. Z. 6-7-1619 407/1
Roeloff Jooris heeft aan Hendrick Peeters Steymans, zijn zwager, een stuk land overgedragen, gelegen in Zeelst op de Langedijk, groot ongeveer één loopensaat (belendende percelen : Jacob Mercelis, Margriet Aertssen,

betalen aan de Tafel van de Heilige Geest te Stryp, 132 vat rogge aan het kapittel te Eindhoven, 2 vaten rogge aan de pastoor en kerkmeesters te Stryp, 3 gulden aan het begijnhof te Den Bosch, 7 penningen hertogcijs, 2 gulden en 5 stuivers aan Mercelis Jansen.

De erfgenamen beloven voorts aan Heylwich, de weduwe van Michiel Peeters 60 gulden te betalen voor het afstaan van haar erfdeel. Bovendien beloven zij haar in haar onderhoud te blijven voorzien en een extra som te betalen indien zij ziek mocht worden.

Schepenen : Michiel Pauwels en Aert Wilborts.

V. DE BRABANTSE POFFERS EN MUTSEN

door Toke van de Ven-Lommers

Als ik soms een foto van vroeger aanschouw
 Dan zie ik de hoofdtooi, van de brabantse vrouw.
 De muts en de poffer, gesmukt en gesmukt
 Ik bewonder de maakster, van dit prachtig produkt.
 Ja, de Brabantse vrouw had een prachtige tooi
 De poffers en de mutsen, wat waren ze mooi !

Hoe talrijk ze waren, hier in deze streek
 Dat zag je in de kerk, waar je kwam elke week.
 Van tule of van zijde, van gaas of van kant
 Ze waren het sieraad, van ons Brabantse land.
 En daarom wil ik houden, een echt warm pleidooi
 De poffers en mutsen, wat waren ze mooi !

En waren die mutsen in de kerk dan bijeen
 Dan zag je de grote verscheidenheid meteen.
 Soms kantwerk uit Brussel, heel kostbaar en fijn
 Maar hoe ze ook waren, ze mochten er zijn.
 Je zag ze met bloempjes, en menig plooi
 De poffers en mutsen, wat waren ze mooi !

De "Paasbeste" poffer, die droeg men zo fier
 Kwam enkel bij "Hoogtij", uit het blauwe papier.
 Met Pasen met Pinkster, of een heel groot festijn
 Dan moest het de kostbare poffer dus zijn.
 Je zag ze in Oirschot, in Best en Rooy
 De poffers en mutsen, wat waren ze mooi !

Het naaien en wassen van zo'n poffer of muts
 Dat was, zou ik denken, een vervelend gepruts.
 Toch speelde zo'n vrouwtje dat keurig fijn klaar
 Nog steeds heb ik echte bewondering voor haar.
 Het was een gefriemel, het was een geplooi
 De poffers en mutsen, wat waren ze mooi !

'k zat vroeger als kind, in de kerk in 'n bank
Met vóór mij een poffer, zo wit en zo blank.
Al gauw dwaalde ik af, van m'n kindergebed
Ik telde de plooijes, zo keurig net.
Zelf droeg ik 'n hoedje, gevlochten van strooi
De poffers en mutsen, wat waren ze mooi !

Nu is het voorbij, en we zien ze niet meer
Alleen nog op foto's, uit de tijd van weleer.
Maar als je die ziet, dan denk je meteen:
Die goeie ouwe tijd, waar is ie toch heen.
De tijd dat ze droegen, die prachtige tooi,
De poffers en mutsen, wat waren ze mooi !

N.b. Eerder verschenen in "In het Lommer van de Kempen",
door Toke van de Ven-Lommers en Leentje van Kempen.